

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON : 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYVE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10 SZÁM
TELEFON : 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lei pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmánya Kolozsvárt, 1928. szeptember hó 25. napján d. u. 4 órakor az egyesület Attila-u. 10. sz. alatti székházában rendes ülést tart, melyre a választmány tisztelt tagjait meghívja Kolozsvár, 1928. szept. 15.

az Elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyv hitelesítők kiküldése.
3. Felirat a kormányhoz a mesterséges takarmányműek kivételének betiltása érdekében.
4. Jelentés a Németországba küldött gazdaiifjak hazajöveteléről.
5. Jelentés a gazdaköri alapszabályok jóváhagyásának ügyéről.
6. Jelentés az egyesületi adók kirovásáraól.
7. Jelentés a Magyar Párt közgazdasági Szakosztályának székhelyudvarhelyi nagygyűléséről.
8. Jelentés a Cukorréptermelői Szakosztály működéséről.
9. Jelentés a Dohánytermelési Szakosztály üléséről.
10. Jelentés a Növénytermelési Szakosztály működéséről.
 - a) szept. 2—8.-i kiállításról,
 - b) a gazdasági előadás sorozattal kapcsolatos indítványokról,
 - c) a talajművelő gépbemutatóról,
 - d) a Banca Centrala heremag tisztító telepének megtekintéséről.
11. A vizsgálmi bizottság jelentése.
12. Tagsági ügyek.
13. Ülés napjáig beérkezett tárgyak.
14. Esetleges indítványok.

A kolozsvári gazdanapok.

Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya által szept. hó 2.—8. napjain rendezett mezőgazdasági termény-, gép-, eszköz- és anyagkiállítás szept. hó 2.-án d. e. 11 órakor nyitotta meg az E. G. E. nevében br. Jósika Gábor a társegyesületek, hatóságok, kamarák képviselőinek és számos egyleti tag jelenlétében. Elnöki megnyitójában a következőket mondotta:

Tisztelt Gazdatársak!

„Isten segedelmével bemutatjuk, amit a mai napig az E. G. E. mezőgazdasági termény-, gép-, eszköz- és anyagkiállítására összehordunk sikerült. A gazda megélhetésének biztosítékai: 1. a jó talajművelés, 2. a jó, nemesített vetőmagvak, 3. a műtrágyák és 4. a gépek használata. E kiállítás célja a boldoguláshoz

szükséges eszközök bemutatása és azok megszerzésére való alkalom nyújtása. Szívvel kívánom, adja az Isten, hogy a most megnyitó kiállításunk sok gazdatársunk boldogulását segítse elő. Amidőn a kiállítást megnyitom, üdvözlöm a társ- és rokonegyesületeket, hatóságok képviselőit, valamint a megjelent tagtársakat és köszönöm, hogy megjelenésükkel megtisztelni és kiállításunk fényét emelni szivesek voltak!

Br. Jósika Gábor szavai után dr. Péter Béla, a kiállítást rendező növénytermelési szakosztály elnöke, röviden a következő szavakkal üdvözölte a megnyitó ünnepélyre egybegyűlt gazdaközönséget:

Tisztelt Uraim!

Ma immár másodizben gyűltünk itt össze ebben az esztendőben, hogy egy szerény kiállítás keretében egyesítsük országrészünk termelő gazdáit. Egy mezőgazdasági kiállítás mindenkor beszámoló akar lenni arról, mit termelt a gazda.

Minden gazda természettől fogva konzervatív szellemű; lassan halad előre, nehezen veszi be az újításokat. Ezért csak fokról-fokra tudunk előre haladni és ezért szüksége van a gazdának a gyakoribb biztatásra, a példa állandó bemutatására; az újabbat és a jobbat sűrűn kell eléje vezetni, hogy belássa annak előnyét. Ezért kell kiállításainkat is sűrűbben megismételni.

Örömmel üdvözljük ezuttal is kiállításunk keretében növénynemesítőinket és termelőinket, gépgyárosainkat és a műtrágya-gyárak képviselőit Tisztelettel és hálával vesszük közreműködésüket, mert tudjuk, hogy az ő munkálkodásuk nagy lépésekkel viszi előbbre a mi mezőgazdasági kulturánkat. Az a termelő, aki egy mázsa búzával szaporítani tudja holdankénti termését, az nemcsak gazdagítja háztartását, hanem nagy szolgálatot tesz hazájának is egyúttal. Midőn üdvözlöm a megjelent urakat, kiállításunkat ezennel megnyitom.

A megnyitó és üdvözlő beszédek elhangzása után a közönség a kiállítás megtekintésére indult, amely az egyesület székházának ünnepi díszbe öltöztetett parkjában és tágas gyűléstermében nyert elhelyezést.

A kiállítás megnyitását képviseltették magukat a VI. hadtest parancsnoksága. Szilágy-, Szolnok-Doboka-, Udvarhely-, Bihar- és Arad-vármegyei gazdasági egyletek. A kolozsvári és szatmári mezőgazdasági kamarák, a kolozsvári

gazdasági akadémia, a magvizsgáló állomás, a kereskedelmi és iparkamara, a Hangya szövetkezetek központja, a Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetsége, ezen kívül számos vidéki gazdakör, fogyasztási és hitelszövetkezetek.

A megnyitáson és a kiállításon ott láttuk a következő gazdatársakat és kiküldötteket:

Dr. Abrudbányay Ede Tötör, Alföldy Pál Arad, br. Atzél Ede M.-záh, Auffenberg Ágost Mvásárhely, Ady Elemér Gyalu, dr. gr. Bethlen György Kolozsvár, Balla György Mezőszakál, dr. Bittera Miklós Magyaróvár, Böhm Ferenc Nagyenyed, dr. Bereczky Ernő Kolozsvár, Berki József Kolozsvár, Balázs András Kolozsvár, gr. Bethlen Bálint Keresd, gr. Bethlen László Bethlen, br. Bánffy János Kolozsvár, Brunner Béla Kolozsborsa, dr. Betegh Miklós A.-Gyeres, gr. Bethlen Béla Bethlen, Bojdisz Miklós Karácsonyfalva, dr. Böszörményi Sándor, Kolozsvár, gr. Bethlen Balázs Árokfalja, Barcsay Tamás Gyalu, Baatz Ottó Kolozsvár, gr. Beldi Ferenc M.-Méhes, dr. Bujanovics Rudolf Érmihályfalva, Bakos János Bodófalva, Bartha Sámuel Nbacon, dr. Boros György Kolozsvár, Csomos János Keresztes, Ciortea János Kolozsvár, Dániel Albert M.-Ludas, Dumitrescu N. M.-Vásárhely, Deák János Kolozsvár, dr. Darkó Ákos Kolozsvár, dr. gr. Degenfeld Miksa Erdőszáda, dr. Eöry István M.-Igen, Farkas Albert Kolozsvár, Farkas Árpád Kolozsvár, Fodor Emil Kolozsvár, dr. Ferencz József Kolozsvár, Ferenczi Géza Kékes, P. Ferencz Pál Szék, Fülöp Lajos Válaszut, Gaál Elemér Lárge, Gaál Ödön M.-Szilvás, Gaál Péter Korpád, Gallus Viktor Gyalu, Gartner József Nagyenyed, Gyallay Domokos Kolozsvár, Gyalui Sándor Kolozsvár, dr. Gabányi Imre Kolozsvár, dr. Gyergyay Árpád Kolozsvár, Gidófalvy István Doboka, Hann Frigyes Kolozsvár, Horváth György Torda, dr. Harmath János Nagyenyed, Hadházy Sándor Kolozsvár, br. Jósika Gábor Kolozsvár, Illés Viktor Kolozsvár, dr. Jelen Gyula Kolozsvár, Jude Ilie Kolozsvár, dr. Konopi Kálmán Odvos, gr. Kornis Károly Szentbenedek, Kovács Gyula Kolozsvár, Kubick Ferenc Kotliget, Kertész Béla Marosvásárhely, Kacsó Béla Lajos Gysztkirály, Kabos Kálmán Ikland, Katona Ottó Kolozsvár, ifj. Kimpel Flóris Torda, Keresztes István Kolozsvár, id. Kicsid Géza Kajántó, Kónya István Szkocsárd, Keresztes Árpád Kolozsvár, Köblös István Bodonkut, Keresztes Zsigmond Nagybacon, Kecskeméti Márton Tacs, Kovács Kálmán Kolozsvár, Lázár Simon Torda, Lázár Zoltán Torda, dr. Luca J. Ciomac Kolozsvár,

MINERVA

Biztosító r.-t.

Igazgatóság: Cluj-Kolozsvár, Regele Ferdinand (Ferenc József-út) 37. sz. Saját székházában.

Vezérképviselők:

Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Marosvásárhely, Brassó, Szatmár és Arad.

Főképviselők:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Nagy-Szeben, Lugos, Zilah, Szászrégen, Dés, Gyulafehérvár és Beszterce.

Erdélyrészi képviselő:

Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél, Kolozsvár, Attila-utca 10. szám.

A társaság foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. — Más társaságnál érvényben levő biztosításokat felelősség mellett olcsóbb díjjal átvesz.

Képviselők: Minden községben. Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai díjkedvezményben részesülnek.

Allatbiztosítás! Minden gazdának kötelessége a „Minervánál” biztosítani!

László József Nagyiklód, László László Nagyiklód, dr. László Márton Kolozsvár, dr. Lukácsy József Kolozsvár, László Gyula Nagyiklód, Lapikás Béla Kutyfalva, Mihályi Tivadar Kolozsvár, Muzsnay Ferenc Mezőszengyel, br. Montbach Jenő Kecsed, Márk Samu Mezőméhes, dr. Mikó Lőrinc Kolozsvár, dr. Nagy Endre Dész, Nagy Dénes Torda, Németh Hugó Mirsid, Nagy Lajos Alsópeterd, Nagy József Torda, Nagy Pál Nagybacon, Nagy J. József Nagybacon, dr. Nistor Aurél Szatmár, Purgly László Sofronya, Palló Imre Kolozs, dr. Péter Béla Kolozsvár, Pány Sándor Magyarzarvaskend, Pataki András Várfalva, Rácz János Tacs, Sigmond Ákos Hidalmás, Simó Lajos Blenkemező, dr. Serbán Mihály Kolozsvár, Sykó Andor Septér, dr. Schilling Dezső Kolozsvár, Szász István Kolozsvár, Szopos András Kolozsvár, Szilágyi Ferenc Aranykut, Szász Ferenc Pusztakamarás, dr. Szász Ferenc Kolozsvár, Szász József Mvásárhely, ifj. Szász István Kolozsvár, Szász Dezső Pusztakamarás, Szakáts Zoltán Bikafalva, dr. Szent-Iványi Gábor Szentivánlaborfalva, dr. Szent-Iványi Árpád Nagyenyed, Stanilói Károly A.-Gyéres, Szentkirályi Béla Mezőpagocsa, Turi Elemér Zilah, gr. Teleki Károly Sáromberke, gr. Teleki Ádám M.-Ujvár, b. Tóth Mihály Kolozsvár, Tordai György Kolozsvár, gr. Teleki Béla Zsibó, gr. Teleki Árvéd Kolozsvár, dr. gr. Teleki Domokos Gernyeszeg, Ujfalussy Miklós Remetemező, Ürmösi József Kolozsvár, Várady Mihály Dész, Velits Zoltán Magyaroklyán, Varga András Bodonkut, Varga László Kolozsvár, dr. Viski László Szilágyzorány, Virág Károly Kborsa, Wermescher Ernő Szászrégen, dr. Wolff Gyula Torda, gr. Wass Endre Vasasszentgothard, gr. Wass Albert Vasasszentgothard, Zoltáni Ferenc Kolozsvár.

A bíráló bizottság a megnyitás előtt ki függesztette a bírálat eredményét.

A zsüri a mezőgazdasági termények és termékek csoportjában a kitüntetések céljából rendelkezésére álló egyesületi aranyérmeket két csoportra osztotta és pedig abból a célból, hogy a bemutatott kiváló anyag méltó jutalmazása mellett a vetőmagnemesítők részére megkülönböztetett elismerést biztosíthasson. A mezőgazdasági termények és termékek csoportjában

I. o. aranyérmeket nyertek:

Szász István Kolozsvár, Dr. Konopi Kálmán Odvas, Ambrosi, Fischer és Tsai R.-T. Nagyenyed, Bánkúti főhercegi uradalom Bánkut, Állami Monopol Igazgatóság XII. dohánytermelési felügyelősége Marosvásárhely, Dr. Stephani Vilmos Botfalva, Vetőmag Nemesítő és Értékesítő R.-T. Budapest.

Aranyérmeket nyertek:

Mezőnagycsáni állami mintagazdaság Mezőnagycsán, Magyaroroszlói állami mintagazdaság Magyaroroszló, Szemlaki állami mintagazdaság Szemlak, Kolozsi állami mintagazdaság Kolozs, Krasznahidvégi állami mintagazdaság Krasznahidvég, Fogarasi állami mintagazdaság Fogaras, Aranyosgyéresi állami mintagazdaság Aranyosgyéres, Berki József Kolozsvár, Csikmege Gyergyóvidékének Gazdasági Egyesülete Gyergyószentmiklós, Kolozsvári Gazd. Ak. gazdasága Kolozsvár, Br. Kemény Anna és Tsai gazdasága Pusztakamarás, Lázár Simon Torda, Sz. Szakács Zoltán Bikafalva, Szász Testvérek dezmeri gazdasága Dezmer, Gr. Teleki Arctur tancsi gazdasága Tancs, Gr. Teleki Béla zsibói gazdasága Zsibó, Triteanu faiskola és szőlőoltványtelep Székelyföldvár, Kolozsvári Gyógynövénykísérleti Állomás Kolozsvár, Vagzsina Imre Kristyor, Szilágy vármegyei Gazdasági Egyesület faiskolája Zilah, Ifj. Waga Dániel örökösök bodonkúti gazdasága Bodonkut, Wermescher Ernő Szászrégen, Br. Wesselényi István nyirsidi gazdasága Nyirsid, Stief Ottó Kolozsvár, özv. Kremnitzkyné szül. Fröhlich Ilona Kolozsvár, Dr. Szent-Iványi Gábor Szentivány-

laborfalva, Dr. Eöry István Magyarigen, Dr. László Márton Nagyiklód, László József Nagyiklód, Flóra József Torda, Szén Mihály Datk, „Mezőgazdák” Kereskedelmi R.-T. Arad, Gr. Nádasdy Toma Nagyiratos, Babos Imréné Kolozsvár.

Ezüst érmeket nyertek:

Muzsnay Ferenc Mezőszengyel, Vincze György Kide, Szép Domokos Szucság, Récsey Endre Sülelmed, Magyarfodorházai Gazdakör Magyarfodorháza, Gr. Degenfeld Kristóf Kutyfalva, Gr. Wass Endre szentgothárdi gazdasága Szentgothárd, Módy Miklós Csiksomlyófalva, Várady Mihály Dész, Beszteri Jenő Borsa.

Bronz érmeket nyertek:

Nagy Lajos Alsópeterd, ifj. Simó Béla Oroszmező, F. Simó Lajos Galgó, Tanka Béla Kövend, Br. Montbach Testvérek kecsedi gazdasága Kecsed, B. Bucsi Endre Ördögkeresztur.

Diszoklevelet nyertek:

Brassóföldvári földmives iskola Brassóföldvár, Bojdisz Miklós Karácsonyfalva, László László Nagyiklód, Nagy József Torda, Szilágyi Ferenc Aranyoskut.

A mezőgazdasági gépek, eszközök, anyagok csoportjában:

A kiállítás leírása.

A terménykiállítás egy része az egyleti parkban, másik része a gyűlésteremben volt elhelyezve. A parkban nyertek elhelyezést a faiskolák, amelyek közül *Ambrosi, Fischer és Tsai* igen előnyösen ismert nagyenyedi faiskoláé volt a legparádésabb. Egy domboldalon csinosan elrendezett platon úgy állottak a legjobb fajtájú gyönyörűen nevelt és fejlett I. osztályu aranyérmekkel kitüntetett gyümölcs- és diszfák, alakfák stb., mintha egy asztalon lettek volna elhelyezve.

A Szilágyvármegyei Gazdasági Egylet faiskolájának kiállítását tanulságossá tették a csemetékre akasztott gyümölcsök, az egyesület aranyérmekkel jutalmazott kiállítása olcsó áraival tünt fel szép kiállítási példányain kívül.

A „Triteanu”-féle székelyföldvári faiskolát az E. G. E. kiállításán ismertük meg, különösen szőlőoltványai voltak meglepően szépek. A kiállított gyümölcsfái is kivétel nélkül mind kifogástalanok, szépen fejlettek voltak.

A terménykiállításnak a teremben elhelyezett csoportjában elsősorban a legjelesebb erdélyi növénynemesítőink kiállításait kell megemlítenünk.

Dr. Konopi Kálmán odvosi földbirtokos mint buzanemesítő eddig is igen jelentős sikereket ért el és buzáját még a székely vármegyékben is igen jó eredménnyel kiterjedten termelik. A már általánosan ismert 3. és 37. sz. buzáin kívül újabb jobb fajtákkal készül a piacra jönni. Ezeket is bemutatta már a nemesített magvak gazdasági jelentőségét ábrázoló grafikonokkal díszített kiállítása keretében. A kiállítók közül egyike volt azon gazdáknak, akik a legtöbb vetőmagot adták el.

Dr. Stephani Vilmos (Bodfalva) a Barcaság legnevesebb növénynemesítője. Éveken át volt a földvári szász földmivesiskola igazgatója és mint ilyen ott is bevezette annakidején a növénynemesítést és a nemesített magvak termelését. A kiállításon egy csoportban is volt a földvári gazdasági iskolával, melyet, versenyen kívül lévén, a bírálóbizottság diszoklevéllel, dr. Stephanit pedig I. oszt. aranyérmekkel tüntette ki. A kollektív kiállításon a különböző csóré és toklászos buzákat, egyéb nemesített gabona és takarmány növénymagvakat, valamint fűmagvakat mutattak be. A gazdaközönység kereslete meghaladta a két nemesítő gazdaság rendelkezésére álló eladó készletet.

Az erdélyi állami mintagazdaságok csaknem teljes számban résztvettek a kiállításon, amiért az erkölcsi elismerés dr. Luca Ioan Ciomacot illeti, aki az összes erdélyi állami gazdaságok főfelügyelője. Ott voltak az *aranyosgyéresi, magyaroroszlói, fogarasi, szemlaki, mezőnagycsáni, ko-*

Arany érmeket nyertek:

Ágoston István Zsobok, Aranyosgyéresi Agyagipar R.-T. Torda, Babos és Társai Kolozsvár, Blénesy Károly Csikszentdomokos, B. Bucsi Endre Ördögkeresztur, Chinoin gyógyszer és vegyészeti termékek gyára R.-T. (Ujpest), „Cioclovina” betéti társaság Puj, Deutsche Landwirtschaftliche Gesellschaft Berlin, Dombay Mária Kolozsvár, „Economia” Kereskedelmi és Ipari R.-T. Nagyvárad, Román Ganz Vállalatok R.-T. Kolozsvár, Hangya központ Nagyenyed, Hann és Társa Kolozsvár, Hientz Vilmos Kolozsvár, Jótékony nőegylet Nagybánya, Kalmár Zsigmond és Társa Hódmezővásárhely, „Marasesti” Román Vegyipari R.-T. Kolozsvár, Meltzer Gusztáv Nagyszeben, „Nitrogén” Műtrágya és Vegyipar R.-T. Dicsőszentmárton, „Phönix” kénsav és vegyitermékek gyára R.-T. Nagybánya, Román Gazdasági Gépkereskedelmi R.-T. Kolozsvár, „Romanil” Kereskedelmi R.-T. Temesvár, Somlyay Mihály Kolozsvár, W. Weirich és Zapfe Kolozsvár, Várady Béla Kolozsvár, Singer Endre gépipartelepe Nagyvárad.

Diszoklevelet nyertek:

Hangya szövetkezet Tancs, Lepage Lajos utóda Kolozsvár, Nagy Sándor Máramarossziget, Pallos és Markó Kolozsvár, id. Siklody István Székelybethlenfalva, Rózsa Drogeria Kolozsvár, Gál Imre Marosludas.

lozzi, krasznahidvégi mintagazdaságok gazdag gabonakiállításukkal és számos fényképfelvétellel. A mintagazdaságok kollektív kiállítását a zsüri aranyérmekkel tüntette ki. Dr. Luca J. Ciomacnak a figyelmét és támogatását a kiállítást rendező növénytermelési szakosztály egy a kiállításra küldött magvakból összeállított mintakollekció rendelkezésére bocsájtásával fogja viszonzni azon alkalomból, hogy egy nemzetközi gazdakongresszus kiránduló társasága jön Erdélybe. E társaság előtt Erdély gabonatermelését óhajtja Dr. Luca J. Ciomac a mezőgazdasági hatóságok megbízásából bemutatni.

Kiemelkedő pontjai voltak a kiállításnak a *bánkúti főhercegi uradalom (Magyarország): 5, 178, 417, 1014, 118, 1054 és 121 sz. buzái*, mint az arany úgy tündökölték a bejárattal szemben felállított zsákokból a sulyos nemesített buzafajták. A bíráló bizottság, mint eredeti nemesítésért I. o. aranyérmekkel tüntette ki a bánkúti buzafajtákat.

A *Vetőmagnemesítő és Értékesítő R. T. (Budapest)* öt fajta Székács-féle buzát mutatott be és a Fleischmann-féle nemesített rozstot.

A Székács-buzák nagy elterjedésnek örvendenek, mert a Székács-féle nemesített buzák termőképessége a közönséges fajtákhoz viszonyítva jelentékenyen nagyobb, országos átlagban a terméstöbblet 30%-ra tehető, mert abszolút fagyállóknak bizonyultak és jelentékeny mértékben rozsdáállóak és kiváló lisztminőséget szolgáltatnak.

A Székács-buza koránérősségével a gyakran bekövetkező hűgútának káros hatása a minimális, mert a Székács-féle minőség-buzák arra az időpontra, amikor a hűguta rendszerint fel szokott lépni, már beérnek és arathatók.

A Székács-buzák egyes törzsei úgy formára, mint belső tulajdonságaikra nézve lényeges eltéréseket mutatnak. *Vannak buzatörzsek, amelyek igen bőtermők, erős szalmájúak, hosszú kalászuak, a magnak magasabb az abszolutsulya, mint a másik csoportba tartozó rövidebb kalászu, rövid tenyészidejű, magas hektolitersulya alacsonyabb abszolutsulyu és kiváló lisztminőséget szolgáltató fajtáké.*

Ezek az egyes buzatörzsek természetesen csak a nekik megfelelő viszonyok között fejtik ki azt az optimális hozamot, amelynek elérésére a nemesítés történt.

Minden egyes buzafajtának talaj- és éghajlati viszonyait annyira ismeri nemesítője, hogy a hozzáfutó gazdáknak a termelendő fajta tekintetében biztos tanácsot adhat arra vonatkozólag, hogy mely csoportba tartozó buzaféleséget termelje.

Különösen nagyobb gazdaságoknak figyelmébe ajánljuk, hogy legalább két fajta búzát termeljenek a talaj trágyaereje, az elővetemény, valamint a vetési időnek megfelelőleg. Az erős telajokon, különben a jól megmunkált, jó elővetemények után kellő időben elvethető táblákra erősebb szalmájú, bőtermő, de igényesebb buzati típusok lesznek helyénvalók, míg a későbbben bevetendő táblák, mint amilyenek az egy szántásba vetett répa és egyéb földek inkább meghálálják az igénytelenebb, rövid tenyészidejű extenzív fajtákat,

A kiállításon ott volt az eredeti *Székács 17. számú buza*, melynek ismertetője a magas, közép-erős szalma, jól termékenyült fehér kalász, közép-nagy, hosszukás világospiros mag. Az Alföld és tiszáninneni vidék intenzív fajtájaként tekintendő. A rozsdának igen jól ellentáll.

Székács 266. számú buza, ismertetője a magas, erős szalma, jól termékenyült fehér kalász, fejlett, hosszukás, sárgás mag. Jobb trágyaerőben lévő talajokra korábbi vetésre alkalmas. Rozsdának jól ellentáll.

Székács 304. számú buza ismertetője a zömök, erős szalma, jól termékenyült nagy fehér kalász, fejlett piros mag. Az Alföldön és tiszáninneni vidéken intenzív fajtaként igen megfelelő, különösen középkötött talajokon. A rozsdának jól ellentáll.

Székács 1055. számú buza ismertetője a vékony, alacsony, száraz (arid) jellegű, pirosas színnel érő szalma, apró, de sűrű, jól termékenyült fehér kalász, apró, legfinomabb jellegű, igen acélos, igen magas hektolitersúlyú, sötétpiros mag. Külterjes viszonyok között kitűnő minőségű buza, színes talajra is igen alkalmas, főképpen késői vetésekre és általában gyengébb trágyaerőjű talajokra. A rozsdának jól ellentáll.

Székács 1510. számú buza ismertetője a középhosszú, erős szalma, igen jól termékenyült, hasábos, bunkosodó jellegű fehér kalász. Középnagy, gömbölyű, finom jellegű, piros, néha tarkázódó szem. A rozsdának igen jól ellentáll, bőtermő s az eddigi jelentések alapján remélhető, hogy közép fajtaként különösen jobb talajokon elterjedésre számíthat.

A buzaminták mellett bemutatott *Fleischmann-féle nemesített rozs* 52 gazdaságból beérkezett jelentés átlagában kat. holdanként 249 kg.-mal nagyobb termést adott, mint az illető gazdaságban termelt régi rozsfajták, ami 28%-os többtermésnek felel meg.

A folyó 1928. évben a *Fleischmann-rozs* jól kezelt uradalmi talajokon a beérkezett jelentések szerint nem egy esetben adott kat. holdanként 18—20 q termést, de szegényebb talajokon sem hagyta cserben a gazdát, mert erős bokrosodásával és jó termékenyültségével a mostohább körülmények között is hozzájárul a termésátlagok emeléséhez.

A *Fleischmann-féle rozs* ezen többtermése erőteljes fejlődésben, fagyállóságban, szárazságtűrőben, jól termékenyülésében és koránérésében rejlik.

Nagy életenergiája folytán még kedvezőtlen termelési viszonyok között (pl. szikes talajon és csapadékszegény vidéken) is kielégítően tenyészik. Ez teszi lehetővé korai beérését is. Az utóbbi 15 évben minden telet jól kiállott. A csehországi Óriás-hegységben 900 méter tengerszín feletti magasságban a petkusi rozsnál fagyállóbbnak bizonyult. A szárazsággal szemben ellenállóképes (xerophyta) jellegét az alföldi csapadékszegény viszonyok mellett történt kitenyészítés adja meg.

A hosszabb tenyészidejű külföldi fajtákat a rekkenő meleg még zölden találja és a szemek gyakran megszorulnak. Az „F”-rozs ennek a veszélynek éppen koránérő sajátága folytán sokkal kevésbé van kitéve. *Egyenletes szemtermést ad, a szem közép nagyságú.*

A *szem héja vékony, finom*, amely körülmény magas nyersprotein tartalmával együtt hozzájárul a rendkívül kedvező kiörlési arányhoz.

Szász István E. G. E. alelnök nemesített gabonavetőmag-kiállítását tüntette meg ki a bírálóbizottság I. o. aranyéremmel a bemutatott dr. Konopi-féle 3. és 37. sz. Sámánfa-féle B. Z. 7. sz. buzáért és tavaszi árpáért.

Br. Kemény Anna és társai pusztakamarási gazdasága egyike azon gazdaságoknak, amelyekben ugyszólván kizárólag nemesített magvak kerülnek elvetésre és a modern mezőgazdasági tudományos irodalom és gyakorlat eredményeit alkalmazásban láthatjuk. A *batvani, Székács, dr. Konopi, Sámánfa, dr. Stephani-féle* nemesített vetőmagokkal a Mezőségen nagybani termeléssel elérhető gyönyörű eredményeket mutatta be a gazdaság. A zsüri a kollektív kiállítást aranyéremmel tüntette ki.

Lázár Simon keresztesi gazdasága évtizedek óta uttörő munkát végez Erdélyben a mezőgazdasági kultúra terjesztése terén, amelynek további fejlesztésén dolgozik jelenleg *Lázár Zoltán* a londoni gazdasági akadémián szerzett szakismeretei alapján. A gazdaság a nemesített gabonavetőmagvakon kívül eckendorfi répavetőmagot is állított ki, amelyből nagyobb mennyiségű eladó felesleg felett rendelkezik. A gazdaság kiállítását a zsüri aranyéremmel tüntette ki.

Nem mehetünk el a legnagyobb elismerés zászlójának meghajtása nélkül a gr. *Teleki Béla*, br. *Wesselényi István*, ifj. *Varga Dániel* örökösei, *Berki József*, *Kolozsvári Gazd. Akadémia*, a *Kolozsvári Gyógynövénykísérleti állomás*, dr. *Szent Iványi Gábor*, *Muzsnay Ferenc*, a *magyarfodorházi Gazdakör*, *Bojdész Miklós*, gr. *Degenfeld Miksa* gazdaságának kiállítása előtt.

A kiállítás gép-, eszköz- és anyag-csoportjában mindjárt a kapu bejáratánál jobbra láttuk a

Román Gépkereskedelmi R.-T. impozáns cséplőgép, *Cormick* traktor, *Selector* és malomipari gépkiallítását. A cséplőgépet a *Cormick* traktor tartotta üzemben. A *Selector* a 200 holdra redukált nagybirtokok tulajdonosai fájó szívvel nézték, mert bár csaknem nélkülözhetetlennek mondható egy ilyen valósággal magnemesítő gép a modern növénytermelés terén; mégis a mai birtokviszonyok, mezőgazdasági helyzet és pénzügyi körülmények között 100—150.000 leit nehezen tud kiszakítani a gazda tőkéből. Annál nagyobb keresletnek örvendett *Kalmár Zsigmond*nak a közismert kis gazdasági rostája és a *Stabel* és *Lenner* cég triörje, amelyekből minden kiállítási példány el is kelt, sőt számos utánrendelés is történt. A *Román Gazdasági Gépkereskedelmi R.-T.* a *Cormick* traktorral és pedig annak a nagyobbik típusával részt vett az ekebemutatón is. A nagytípusú *Cormick* traktor Kolozsváron most került először bemutatásra, hatalmas teljesítőképessége szembeötlő úgy gyorsaságban, mint a barázdák számában. Az Erdély-szerte előnyösen ismert cég raktáron tartja az összes mezőgazdasági gépeket és számos képviselő van Erdély nemcsak nagyobb városaiban, hanem kisebb helyiségekben is. A *Román Gazdasági Gépkereskedelmi R. T.* kiállítása mellett huzódott meg szerényen *Singer* Endre nagyváradi ipartelepének kiállítása, amelyben *Singer* Endre és *Katona Ottó* szabadalmát képező lábbal hajtható szövőgép került bemutatásra. A kiállítást látogató közönség érdeklődéssel szemlélte a szövőgépet, melyből több megrendelés is eszközöltek.

A *Hangya Szövetkezetek Központja* önálló pavillonban mutatta be, hogy milyenek kell lennie egy minta falusi *Hangya* fogyasztási és értékesítő szövetkezetnek. Főtalálható volt itten mind, amire egy falusi embernek szüksége lehet, kezdve a Porzoltól, mint legjobb csávázó szertől a gazdasági kötéllárun, takarmány tápporokon, műtrágyákon, különféle háztartási és gazdasági eszközökön, anyagokon végig egészen a gyarmatárúrig mindenféle közszükségleti cikk. A *Hangya* szövetkezetek központja és a *Gazdasági és Hitelszövetkezetek* szövetkezetének vezetősége a kiállítást felhasználták arra, hogy a szövetkezeti tagok számára több vaggon rakományt kitevő eredeti nemesítésű őszibuzavetőmagot vásároljanak. Ugyancsak a két szövetkezeti központ a nemesített vetőmagot vásárló gazdák számára nagyobb mennyiségű szuperfoszfát és mésznitrogén műtrágyát is vásárolt. Ezzel is kézzelfogható tanubizonyosságát adták annak, hogy mennyire hivatásuk magaslatán állanak és példát szolgáltatott ezzel a két szövetkezeti központ, a falusi szövetkezetek számára, hasonló irányú tevékenykedésekre.

Minden igényt kielégítő módon voltak képviselve a kiállításon a belföldi műtrágyagyárak. Elsősorban említjük a dicsőszentmártoni „Nitrogén Műtrágya és Vegyipar R. T.” önálló, csinos pavillonban bemutatott kiállítását, amelynek

SZŐLŐNÉL síkfekvésű és kötött talajon **ősszel a takaráskor** használjunk garantált 19—20%-os nitrogént és 50—60%-os égetett meszet tartalmazó

MÉSZ NITROGÉNT

mely a legjobb és legolcsóbb nitrogén műtrágya.

Fokozza a szőlő cukortartalmát! Jelentékeny mennyiségű mésszel látja el!
Javitja a must minőségét!

A foszforsav és káli pótlására használjunk:

16—18% superphosphatot és 40—42% kálisót! ☞ 30—100% terméstöbblet!

Kérjen ingyenes szaktanácsot, ismertető nyomtatványokat és árajánlatot:

„NITROGÉN” Műtrágya és Vegyipar R.-T. Dicsőszentmárton.

keretében a mésznitrogén műtrágya mellett láthatuk annak termésfokozó hatását is a kiállított gabonaneműeken, dohányon, répán, kerti veteményeken, stb. A mésznitrogén a modern növénytermelés terén nélkülözhetetlen eszköz a termés-átlagok növelésének. Ha összehasonlítjuk az európai államok mésznitrogén fogyasztását, elmondhatjuk, hogy Románia fogyasztja aránylag a legkevesebbet, noha itt állítják elő talán a legnagyobb mennyiségben. Ennek a csekély fogyasztásnak nem a talajaink jó minősége az oka, hanem mezőgazdasági kulturánk hátramaradottsága. Rajtunk gazdákön mulik, hogy statisztikánk ezen szegényfoltját helyrehozzuk, a mésznitrogén műtrágyának saját hasznunkra, nagyobb mértékben való alkalmazásával.

A foszforsavas műtrágyát előállító gyárak közül ott voltak a „Marasesti” Román Vegyipari R. T. és a nagybányai „Phönix” Kénsav és Vegyi termékek Gyára R. T. A „Marasesti” műtrágyagyár gazdag és csinosan elrendezett kiállítása a kiállítás nagytermében volt elhelyezve és az Erdély minden vidékéről összehordott termelési eredményeket demonstráló gabonaneműek, kapácnövények és takarmányneműek, valamint zöldségfélék hangulatos kiállítása messziről hirdették a szuperfoszfát műtrágya gazdasági jelentőségét. A szuperfoszfát a termés mennyiségét és minőségét is javítja, ezért ma már több mezőgazdasági iparvállalat a kollektív termelői szerződésben kötelezővé is tette használatát, úgy a termelők, mint a nyers-terményt feldolgozó gyárak érdekében. A bíráló-bizottság a „Marasesti” műtrágyagyárat aranyéremmel tüntette ki.

A nagybányai „Phönix” Kénsav és Vegyi termékek Gyára R. T. szuperfoszfát műtrágya kiállításához vonzótták a közönséget a díjtalanul osztogatott kilós műtrágya-csomagok. Itten láthatuk egy beszédes kartogrammon, hogy Románia a szuperfoszfát használat terén is a többi európai államok között ugyszólván csak egy pont gyanánt szerepel a magyar, olasz, német, francia és a többi nyugati kulturálatok után, nem is említve pl. a kis Dániát és Hollandiát. A „Phönix” egyéb gyári termékeit is bemutatta, amelyek közül minket első-sorban a rézgálic érdekelt, amelynek kiválóan jó minősége ma már közismert az erdélyi gazdaközönség előtt.

A műtrágya-kiállítások csoportjában láttuk a „Transylvania” Guano-foszfátot a „Cioclovina” B. T. kiállításában. Ez az új foszforsav tartalmu műtrágya-szer az idén kerül először forgalomba és a m. kir. Vegykísérleti Állomás véleménye szerint hatás tekintetében kb. a Thomas-salak értékével egyenlő. E műtrágyaszerrel a folyó év őszén igen számos kísérlet indul be Erdélyszerte, amely kísérleteknek egy része az E. G. E. növénytermelési szakosztályának ellenőrzése mellett folyik.

A „Chinoin” gyógyszer és vegyészeti termékek gyára R. T. kiállításában ismerősként üdvözlöttük a „Porzol” száraz porpácot, mely e téren vezet. Növeli a termést. Kezelése egyszerű, a fiatal csirát fejlődésében serkenti. A „Higosan” nedves csávázó szert, mely főként a rozs, tavaszi árpa és zab vetőmagvak pácolásához ajánlható. A „Chinoin” egyik legjobb szere a Kuskután, mely az aranka-foltokat kiöli anélkül, hogy az anyanövényt megtámadná. A „Chinoin” gyümölcs- és szőlő-védelmi szereit közül az Enda, Almola, Hiberna, Arzola, Sulfarol, Tutokil, Verdola, Molex, Tanol, Arvalin, stb. mind jól ismert és kiváló hatásu, a modern gazdaságokban nélkülözhetetlen gomba- és rovarirtó anyagok, amelyeket a bíráló-bizottság aranyéremmel tüntetett ki.

A vegyi termékek között láttuk a mai kor egyik legjobb takarmány tápporát, a bíráló bizottság által is aranyéremmel kitüntetett Mastolt, amely az eddigi kísérletek szerint úgy a szarvasmarhánál, mint a lovaknál, sertéseknél, juhoknál és baromfiaknál egyaránt minimális adagolás mellett is lényegesen emeli az állatok testsúlyát és amellett a betegségekkel szemben is sokkal ellenállóbbá teszi az állatokat, ugyanígy, hogy a sertésvész is tetemesen veszt jelentékenységből, ami ismerve azokat az óriási károkat, amelyeket okozni szokott, e körülmény, igen értékes tápszernek minősíti a

Mastolt, amely ma már csaknem minden városban kapható. A Mastol kiállítását kolozsvári képviselője Hientz Vilmos Kereskedelmi ügynöksége (Kolozsvár, Bartha M.-u. 14.) rendezte.

Weinrich és Zapfe műszaki és kereskedelmi vállalata (Kolozsvár, Deák F.-u. 16.) a „Romanil” Kereskedelmi R.-T. növényvédelmi szereit mutatta be, közöttük a közismert Tillantint, Uspuiunt, Nosprazen, Gralit, Nosperit, Solbar, Aphidon, stb. növényvédelmi szereket és Diametan, Zelio feregirtó, fertőtlenítő szereket. Ugyancsak a Weinrich és Zapfe cég kiállításának csoportjában mezőgazdasági cikkek, gépalkatrészek, kuszivattyúk, malomipari berendezések kerültek bemutatásra.

A Hann és Társa Gép, Műszaki és Kereskedelmi R.-T., Kolozsvár mint az E. G. E. Géposztálya a Sack-ekéket mutatta be, amelyek mindenütt a legkeresettebbek, továbbá az Alfa tejjgazdasági gépeket és eszközöket, gazdasági motorokat és gépeket, amelyek ma már minden belterjességre törekvő gazdaságban nélkülözhetetlenek. Gazdaközönségünk évek óta előnyösen ismeri a cég szolid üzleti elveit.

A Román Ganz Vállalatok R.-T. (Kolozsvár) cséplőgépekkel, vetőgépekkel és Ganz-féle motorral jelent meg a kiállításon impozáns keretek között. A Ganz cég európai híru gyártmányai külön dicséretet nem igényelnek, ezuttal is meggyőződést szerezhettünk a gyár gépeinek elsőrendűségéről, amit a bíráló-bizottság is aranyéremmel juttatott kifejezésre.

Az „Economia” Kereskedelmi és Ipari R.-T. Nagyvárad, mint a magyarországi M. Á. V. gépgyár képviselője a Hanomag WD. traktort mutatta be, amely a motoreke-bemutatón is részt vett. Gyors járása, teherbíró képessége, ekéjének igen jó munkája kiválóan alkalmassá teszik erdélyi viszonyaink közé. Gyors járása folytán napi teljesítő képessége kielégíti a hozzá fűzött várakozást.

Babos és Társai cég (Kolozsvár) az Ulmi ekéket, kertészeti eszközöket, anyagokat, háztartási cikkeket mutatott be a kiállításon. A kisgazdákknak való könnyűfajta Ulmi ekék igen közkedveltek és jó minőségükről az érdekelt gazdaközönség a talajmivelő gépbemutató kapcsán is meggyőződést szerezhett. A bíráló-bizottság a kiállítást aranyéremmel tüntette ki.

Az Aranyosgyéresi Agyagipar R. T. cserepével volt befedve a „Hangya” körpavillonjának fedele és itten meggyőződést szerezhettünk arról, hogy az aranyosgyéresi cserep használata nemcsak gazdaságos, hanem idomfedésekre is alkalmas és szép. A gyéresi cserepek minőségét illetőleg annak külön dicséretre szüksége nincs, mert köztudomásu, hogy fagyálló, jól kiégetett, a fedél szerkezetéhez jól simul és ideálisan takar.

A gazdasági könyvosztályban az E. G. E. Irodalmi és Könyvkiadó Vállalatának füzetekén kívül, amelyeket a gazdaközönség az „Erdélyi Gazda” hasábjairól is jól ismer, ottan volt Lepage Lajos utóda (Kolozsvár) gazdasági könyveinek kiállítása. A cégnél az összes bel- és külföldi mezőgazdasági szakkönyvek megvannak, amennyiben raktáron nem volnának, mindenkör utánrendelhetők. A mezőgazdasági szakirodalom terjesztéséért a zsűri a Lepage Lajos utóda céget díszoklevéllel tüntette ki.

A Rózsa-drogeria kiállításában a sok értékes állategészségügyi szer közül ezuttal csak egyet említenek meg, a Bebring-féle sertésvész elleni szárumot, amelynek ma szabad a behozatala és biztos szer a vész ellen és alkalmazásának sikeressége folytán a gazdaközönség azt mondhatjuk, hogy végre egy biztos szerhez juthat a sertésvész elleni küzdelemben.

A kiállításról készült fényképfelvételeket lapunk jövő számában fogjuk közölni.

Külön kell megemlékeznünk Schultz Rezső és Szatmáry Albert kereskedelmi és műkertész urakról, akik miként az egyesület tavaszi vetőmag kiállítása alkalmával, úgy most is egészen díjtalanul bocsátották a kiállítás rendezősége számára a kiállítás díszítése céljából dísznövényeket.

Gazdagylések és szakelőadások.

A kiállítás tartama alatt minden nap gazdasági szakelőadások és gazdagylések voltak. A kiállítási megnyitásának napján Dr. Bittera Miklós magyaróvári gazd. akad. tanár, gazd. főtanácsos tartott előadást a műtrágyázásról. Dr. Bittera Miklós minden gazdát érdeklő értékes előadását lapunk mai számának melléklete gyanánt küldjük meg az E. G. E. tagjai számára, igen melegen követésre ajánlva az abban foglaltakat. Dr. Bittera Miklós előadását hallgatókkal zsufolásig megtelt teremben tartotta meg és az érdeklődő felszólalásokra készséggel adta meg a szakvéleményét, amelyek közül kiemeljük a mésznitrogénnek a cukorrépa cukortartalmára gyakorolt hatására vonatkozót, amelynek kapcsán bemutatta az ercsi és kaposvári cukorgyáraknak e téren végzett kísérleteit és az azok nyomán szeltében alkalmazott gazdag mésznitrogén műtrágyázási eredményeket. Ugyanezen eredményekre támaszkodik az E. G. E. Cukorrépatermelői Szakosztálya is, amidőn a cukorrépa termelésnél a szuperfoszfát mellett a mésznitrogén alkalmazását is bevezetni óhajtja.

A cukorrépatermelők gyűlése.

Dr. Bittera Miklós előadása után Lázár Simon elnöke alatt az E. G. E. Cukorrépatermelői Szakosztálya, mint a Termelők Szövetsége tartott ülést. A gyűlésen úgy a marosvásárhelyi, mint az aradi termelői körzetből számos termelő jelent meg. Lázár Simon elnöki megnyitóját után Török Bálint sz. o. előadó ismertette a lefolyt év cukorrépatermelési viszonyait és a Szövetség működését. A Szövetség működéséről szóló beszámolót kivonatossan az alábbiakban ismertetjük:

Mélyen Tisztelt Szakosztályi Közgyűlés!

A cukorrépatermelők szervezkedésének hat éves multja talán megérlelte már a cukorrépatermelő gazdátársaink lelkében a szervezkedés szükségességének gondolatát, és meggyőződést szerezhettek a gyárak is, hogy a Cukorrépatermelői Szövetsége nem ellenfél, hanem munkatárs óhajt lenni azoknak az akadályoknak az elhárításában, amelyek a mai súlyos közgazdasági viszonyaink között, a termelés eredményességének útjában állanak. A szövetség sok hasznos szolgálatokat tett a lefolyt 6 év alatt a cukorrépatermelő gazdaközönségnek, de még nagyon tág munkakör vár a szövetségre a termelés gazdaságossá tétele terén. A mai, gyorsan változó viszonyok között, a cukorrépatermelés helyzete is lényeges változáson ment át, az utóbbi 2 év alatt.

Szövetségünk megalakulásának idején a bel-földi cukorszükséglet nem volt fedezve, és az ország jelentékeny importra szorult, ma pedig tultermelésben vagyunk. A tultermelésre mindenesetre befolyással bírtak a termelők érdekvédelmén kívül egyéb körülmények is. Így a gabonaneműek és egyéb növények termelésének gyenge rentabilitása, a vámvédelem, új gyáralapítások, stb., amelyek a répara terelték a termelők figyelmét. A fellendült répatermelés, majd export kényszer eredményezett, amely maga után vonta a répaárak lemorzsolódását.

Az alacsony répaárak mellett a termelés rendszerét is át kellett és kell még fokozott mértékben alakítanunk. Ennek a lényege magasabb termésátlagokra való törekvés.

A cél elérésére szolgáló eszközök részletes ismertetése után az előadó rátért a termelői szerződések és répaárak ügyének ismertetésére.

A Szövetség — ugymond — minden esztendőben több kevesebb eredménnyel közvetlenül vagy közvetve revízió alá vette a kollektív termelői szerződéset.

Köztudomásu, hogy míg a termelői szerződések feltételeit a szerződő felek állapítják meg, az átvételi árakat pedig, két év óta, az

ipari és kereskedelemügyi miniszterium protektorátusa alatt működő termelők és gyárak képviselőiből alakított *vegyes bizottság*.

E *bizottság* a folyó évben egy *termelői szerződés-mintát készített* elsősorban a regáti gyárak részére. Ez a szerződés-minta minket erdélyieket nem nagyon érdekel, mert inkább a regáti gazdákra vonatkozik. Annál inkább érdekelnek azonban a bizottság egyéb határozatait, amelyek a folyó évi árakra, az előző évi repaár pótlásokra, szervezkedésre stb. vonatkoznak.

A folyó évi árakra vonatkozólag a *vegyes bizottság* ülésén felvett jzökönyv szerint, amint ezt az E. G. egyik utóbbi számában részleteztük is, a tavalyi 114'80 L.-es 100 kg.-kénti ár helyett az idén a repa ára 118'75 L.-re emelkedik. Ehez az árhoz hozzászámítandó még a gyárban átadott repa után 10 L. és az 50 km.-es körzetén belül vasutra adott repa után a 4 L. félár Igy volna a repa ára 128'75 L., illetve 122'75 és az 50 km.-es körleten kívül vasutra adott repa után 118'75 Lei.

A *vegyes bizottság* jegyzőkönyve részünkre ezenkívül két igen értékes fejelet tartalmaz.

Az egyik a cukorgyárak aibaiban felhalmozott cukor értékesítésére vonatkozik. Az előző években u. i. a cukor értékesítésével a feltevésével állapították meg, hogy a cukoráraként 2—3000 vagon kivitelre kerülő cukor értékesítésére marad a gyárak raktáraiban. A felhalmozott cukor ma is megvan. Amennyiben azonban ezek az emelkedett cukorfogyasztás és redukált termelés folytán belföldön kerülnek eladásra, az esetben a termelőket visszamenőleg vagononként 1463 lei repaárértékesítés illeti, levonva ebből 1928. április 1.-től számítottól havi 1 % kamatot. T. i. ha csak később tudnák a gyárak eladni a cukrot, abból kamatvesztésük volna. Az esetleg kivitelre kerülő cukormennyiségnek megfelelő repa ára a hamburgi paritásos cukorár 4'75-szörösében állapították meg a tavalyi 4'25-szörös ár helyett.

Az *átadások ellenőrzése* tekintetében is tartalmaz némi utasításokat a *vegyes bizottság* jegyzőkönyve, viszonyaink között azonban megfelelőbbek a gyár és a Szövetség által közös egyetértéssel megállapított módok fejlesztése.

A *vegyes bizottság* határozata szerint a termelés csökkentése országos átlagban a tavalyi vetésterület 25 %-nál nagyobb nem lehet. A terület csökkentés a 25 %-ot nem is érte el Erdélyben.

A *másik* számunkra igen értékes határozata a *vegyes bizottságnak a termelők szervezkedésére vonatkozik*. A vetésterületek csökkentésének keresztülvitelével kapcsolatosan u. i. a bizottság figyelembeveendőnek jelzi a termelési hely földrajzi fekvését, a gazda a cukor-repatermeléssel való foglalkozásának idejét, az őszi szántást, műtrágyázást, és végül pedig a termelők szervezetségét, kimondván, hogy a *termelői szerződések megkötésének elbírálásánál előnyben részesítendő a szervezett termelők*.

Ennek a határozatnak az alapján küldötte ki Szövetségünk a tagok sorába való belépésre felszólító körlevelét a cukorgyár igazgatóságával egyetértőleg. A szervezkedés és Szövetségünk működő képessége új lendületet nyer ezzel a határozattal és ennek alapján új munkatervet is tudunk készíteni, olyat, amely a termelők igényeit ki is fogja elégíteni. Működésünk új korszakában Szövetségünk sulya és jelentősége lényegesen emelkedni fog.

Eddigi munkásságunkat az anyagi hiánya korlátok közé szorította. Költségvetésünk csupán egy évben haladta meg a 100,000 L. bevételt, akkor és csak azért mert előző évi adósságaink törlesztésére adósságot kellett felvennünk. A zárszámadások és mérleg ismertetése és elfogadása után a közgyűlés a jelentést tudomásul vette.

Purghy Lászlónak, az Aradmegyei Gazdasági Egyesület elnökének felszólalása alapján a közgyűlés elhatározta, hogy a melasznak takarmányozási célokra fokozottabb mértékben

való felhasználása és akadálytalan kiszolgáltatása érdekében távirati megkeresést intéz a kormányhoz. Ugyanily értelemben az érdekelt mezőgazd. kamarákhoz is átírni határozta a közgyűlés.

Több érdeklődő felszólalás után Szász Ferenc (pusztakamarási) tartotta meg a cukorgyári melléktermékek gazdasági jelentőségéről szóló előadását, amelyet a többi előadásokkal együtt rendre fogunk ismertetni.

A szeptember 3-i talajmivelő gépbemutató.

A szeptember hó 3.-án a kiállítással kapcsolatosan rendezett talajmivelő gépbemutató két traktor vett részt és pedig a nagy típusu „International” és a „Hanomag W. D.” traktorok. Az előbbi a Román Gépkereskedelmi R.-T. (Kolozsvár, Deák Ferenc utca 47.) utóbbi pedig az „Economia” műszaki és gépkereskedelmi vállalat mutatta be. Bemutatásra került ezenkívül a Resicai gépgyár által készített traktor eke is. A motorekéken kívül a Babos és Tsa kolozsvári cég bemutatta az Erdélyszerte előnyösen ismeri ulmi ekéket, a Barzel vaskereskedés (Kolozsvár, Széchenyi-tér) a különböző nagyságú resicai ekéket, amelyek-előzőleg a kolozsvári gazd. akadémián is eredményes próbáknak voltak alávetve. A kiállításon láthatók és megrendelhetők voltak ezenkívül a Hann és Tsa cég által képviselt Sack-ekék is.

A bemutató mérések és díjazások nem voltak. A bemutató ezuttal kizárólag azt a célt szolgálta, hogy a gazdaközönség megismerhesse a legjobb eke típusokat és ez alapon megrendeléseit nyugodtan tehesse meg. A bemutatott ekék a legkedvezőtlenebb talajviszonyok között is beválnak, mert lőerejük nagy számával az ellenállást könnyen leküzdik, széles nyomtávolságuk miatt pedig nehezen borulnak. Talajmunkájuk mondhatni egyformán jó, az áruk pedig lőerejük szerint változó. Üzemanyag szükséglet tekintetében ezek a modern gépek vetelednek a takarékoság tekintetében, úgy hogy azt mondhatni, hogy a legfontosabb a traktor megválasztásánál az, hogy a gazda a talajviszonyainak legjobban megfelelő gépet válassza ki és vegye meg.

A gyümölcsfák betegségeiről és terméketlenségük okairól.

Irta és a kolozsvári gazdanapok előadás-sorozatán előadta: dr. Péter Béla.

Ma olyan kérdésre szeretnék önöknek felvilágosítással szolgálni, amely sűrűn vetődik fel a gyümölcsfajbirtokosok előtt, t. i., hogy miért nem teremnek gyümölcsfáink? Sokszor halljuk a panaszt, hogy a gyümölcsfa nem terem, máskor pedig az a panasz, hogy a gyümölcsfa terem ugyan gyümölcsöt, de az hasznavehetetlen.

Van eset, hogy általánosságban nem teremnek a gyümölcsfák, t. i. az egész gyümölcsfák évről-évre meddők maradnak, nem teremnek.

Másik esetben csak részleges terméketlenség észlelhető, t. i. csak bizonyos fák nem teremnek és sokszor bizonyos fajták nem hoznak gyümölcsöt, míg másféle fajta gyümölcsfa kifogástalanul terem. Ehhez sorolhatók azok az esetek, amikor a gyümölcsfa terem ugyan, de a gyümölcse nem ép, nem egészséges, hanem beteges, másod, vagy harmadrangu, alig értékesíthető.

Nézzük ezeket az eseteket külön-külön, keressük meg a baj okát és adjuk meg a feleletet arra, hogy miképp lehet a bajt orvosolni.

Sűrűn halljuk azt a panaszt, hogy ez, vagy az a körtéfa nem akar teremni a kertünkben. Máskor meg az a panasz, hogy egyes körtéfa és almafák teremnek ugyan,

de a gyümölcse hibás, beteg és értéktelen. Itt rendszerint kétféle tényező játszik közre. Legtöbbször a hely, a talaj és a klíma nem felel meg az illető fajta tenyészetének, ennek folytán csökken az ellentálló képessége a betegségekkel szemben és ezért a betegségeket okozó élősdigombák elhatalmasodnak fölötté. Ilyen betegség többféle is lehet. A legelterjedtebb a *ragya*, vagyis a *fuzikládium* (*Fusicladium*), amely úgy a körtén, mint az almán igen gyakran észlelhető. Ez a betegség úgy a gyümölcsöt, valamint a leveleket lepi el. A gyümölcsöt elékteleníti, többé-kevésbé hasznavehetlenné teszi, a leveleken pedig feketés-barna foltokat okoz és a levél tulkorai lehullását okozza. A *fuzikládium* iránt rendszerint csak bizonyos fajták hajlamosak és azok sem egyformán érzékenyek a különböző vidékeken. Ezt vidékenként ki kell próbálni és aszerint kell az elültetendő fajtát kiválasztani. Vannak már általános tapasztalatok, hogy melyik vármegyében milyen gyümölcsfajták válnak be és ajánlhatók a termelésre. Minálunk itt Kolozsvárt a mi tapasztalataink szerint a következő fajták érzékenyek a *fuzikládium* iránt: a körtéfa-fajták közül a *téli esperes*, a *Saint-Germain*, a *Diel-vajkörte* és a *Bergamotte-Espes* szokott igen sűrűn ragyas lenni; az almafajták közül a *batul*, a *casseli senette*, a *London-pepin* és az *aranyszövet* mutatkozott évről-évre ragyasnak a csikós-kerti gyümölcsösben, míg a régi akadémiai főkertben a *Calville*, a *drab d'or* és a *Ha-weley*-alma volt rendszerint ragyas.

A *ragya*, vagyis *fuzikládium* rendszeren a kötött, agyagos talajon, nedves fekvésben és az igen sűrű állásban szokott mutatkozni. De ilyen helyeken is megóvhatjuk gyümölcsfáinkat a ragyától egyrészt a téli, másrészt a tavaszi permetezés által. A téli permetezéskor a gyümölcsfákat télen *endával* kell megpermetezni. A téli permetezés nemcsak a *fuzikládium* ellen jó orvosság, hanem sok másféle baj ellen is hasznos, különösen a sokféle rovar ellen, amelyek a fák kérgén telelnek.

Amint a fák leveleiket elhullatták és a fa belseje nyugalomra tér, fagytól mentes napokon permetezzük be a fákat *endával*. Az *enda* vízben oldható kátrányvegyület. 100 liter vízre 10 kg. *endát* veszünk. Az *endapermetlé* elpusztítja a fák kérgén és repedéseiben meghúzódó rovarok petéit, álcáit, bábjaikat és megöli a fák kérgén telelő élősdigombákat, mint pl. a *fuzikládiumot* is. A moha és a zuzmó is eltűnik a téli permetezéstől a fák kérgéről, amelyek szintén buvóhelyül szolgálnak a káros rovaroknak. A fák kérge azután a jövő tavasszal megújodik, kisimul és sokkal egészségesebb lesz, mint amilyen azelőtt volt.

A téli permetezéssel sikerült olyan fajtákat is megtartani, amelyek addig abban a kertben nem hoztak ép, egészséges gyümölcsöt és amelyeket máskülönben más fajtával ki kellett volna cserélni.

Egy pár évvel ezelőtt sokfelé hangzott föl a panasz, hogy a *korompenész* igen nagy mértékben támadta meg a szilvafákat és már-már attól féltek a gazdák, hogy a *korompenész* majd megfojtja a szilvafákat. A *korompenész* tudniillik koromszerűen feketén bevonja a fa ágait és leveleit. Mikor pedig megpróbálták a téli permetezést a *chinoisgyár* által forgalomba hozott *endával*, a *korompenész* nyomtalanul eltűnt. Az *endával* azonban csakis télen, a fák nyugalma idején szabad permetezni. Amint már megindul a nedvzárlás a fában és amint a fa rügyezni kezd, akkor már nem szabad permetezni, mert akkor elpusztulna a fa. Ugyanolyan kevéssé szabad nyáron *endával* permetezni, mert az megöli a fákat.

Jó szolgálatot tesz továbbá a fuzikládium ellen a perosannal való permetezés is. Rügyfakadás előtt 2%-os perosanlével kell permetezni. Virágzás után 1%-ossal és 3—4 hét múlva szintén 1%-ossal lehet permetezni.

A perosanlével való permetezés haladást jelent a növényvédelem terén, mert az egyszerűsíti a peronoszpora elleni permetezést. A perosan u. i. a szőlő peronoszporája és a burgonyavész ellen az újabb megbízható ellenszer, amely az eddig használatos bordói lé helyett van alkalmazásban és az az előnye, hogy nem kell meszet bele keverni; mint a bordói lé készítésekor, hanem az már kész használható állapotban van, csak fel kell oldani vízzel és azonnal lehet vele permetezni.

A chionin-féle perosan-lé a fuzikládiumon kívül másféle gyümölcsfa-betegségek ellen is jó sikerrel alkalmazható; így a szilva bábásodása vagyis táskabetegsége, a szilvalevelek vörös foltossága, az őszi barackfa leveleinek fodrosodása ellen is. Különösen gyakori a szilvalevelek vörös foltossága és sokszor láttam olyan szilvafákat, amelyek levelei tarkák voltak, mert egy-egy levél nem egy-két, hanem öt-hat vörös folt is volt. Ez a foltosság annyira elyengítette a szilvafákat, hogy az őszi fagy éretlen állapotban találta a szilvákat. Az ilyen foltos leveleket célszerű ősszel levélhulláskor összegyűjteni és ártalmatlanná tenni, azonfelül pedig jó hatással van a perosanlével való permetezés korán tavasszal.

Boldogult Ritter Gusztáv főkertészünk annak idején panaszkodott, hogy az akadémiai főkertben soha sem sikerül a *Cludius őszi és a Boiken-alma*, mert minden évben ellepi a fákat a lisztharmat és úgy tönkre teszi, hogy a gyümölcs félrett korában lehull, sokszor pedig már a virágokat lepi el a lisztharmat, úgy, hogy gyümölcsöt sem köt a virág. Érdekes volt megfigyelni, hogy a lisztharmatos fák tözsomszédságában másfajta almafa állt, ágaik egymással összeértek, úgy, hogy a lisztharmat kényelmesen átsétálhatott volna egyik fáról a másikra és az még sem történt meg; a lisztharmat csak a megnevezett almafajtákon terjedt el. Az újabb idő óta sok a panasz, hogy a *Jonathan-alma* is sokat szenved a lisztharmattól.

Az almalisztharmat ellen nem volt megbízható orvosságunk. Sokféle szert emlegettek, de egyik sem vált be úgy, mint az újabbban a Chinoin-gyár által forgalomba hozott *sulfarol*. A sulfarol vízben oldható kénkészítmény, amely minden növény lisztharmatja ellen hatásos. Vízben fölkeverve azonnal permetezhető, és jó oldala, hogy nem támadja meg a rézből készült permetező gépet. A lisztharmatnak eddig a kénzés volt az ellenszere, de az almafán hatástalan maradt. A sulfarol az almafán is hatásos és a vele való permetezésnek az az előnye a kénporozással szemben, hogy rendkívül soká tapad a növényzeten, hős, hűvös és nedves időben is hatásos; akkor is fejleszt kengázokat, mi által nemesak a már fellépett lisztharmatot megöli, hanem a még egészséges növényzetet is megóvjá a lisztharmatbetegségtől. Ha figyelembe vesszük, hogy lisztharmatbetegsége milyen sokféle növénynek van, mert a gyümölcsfákon kívül nagyon gyakori ez a baj a szőlőn, a rózsán, az egresen és különböző konyhakerti és mezői terményeken, a sulfarol forgalomba hozatala nagy könnyebbséget jelent a gazdának.

Sulfarollal rügyfakadás előtt 2%-os oldattal kell permetezni; virágzás után másodszer permetezzünk 1/2%-ossal, míg a 3-ik permetezést 3—4 héttel később végezzük szintén csak 1/2%-os sulfarollal. 100 liter vízre 1/2 kg. sulfarolt veszünk.

Ahol perosannal kell permetezni, mint a fuzikládium, a szilva bábásodása, az őszi barack levélfodrossága és a szilva vörösfoltossága ellen, ott a lisztharmat ellen való permetezést a perosanpermetezéssel egybekapcsolhatjuk és a perosanléhez a sulfarolt is keverhetjük. A rügyfakadás előtti permetezéskor 100 liter lére 2 kg., míg a 2-ik és 3-ik permetezéshez 1/2 kg. sulfarolt keverünk hozzá.

Egy időben nagy rémületet keltett Európában az egresen fellépett *amerikai lisztharmat*, amely végpusztulással fenyegette az egres-kulturát. Éveken keresztül alig tudtunk ellene védekezni és sokféle kísérletezés folyt az irtása körül, míg most nyugodtan nézhetünk e bajjal szembe, mert a sulfarollal való permetezés az egrest is megszüaditja a veszedelmes lisztharmattól.

Sulyosan támadja meg a lisztharmat az őszi barackfát, sőt néha még a szilvafát is. Ezeket a fákat is sulfarollal kell az előbb elmondott módon permetezni. A gyümölcsfákat azonban tavasszal, mikor már kiszökdültek, legfeljebb 1/2%-os sulfarollal szabad permetezni, mert úgy a *Jonathan* almafa, valamint az őszi barackfa is igen érzékeny e szerrel szemben. Ezért ezeket a fákat első sorban rügyfakadás előtt kell jól bepermetezni, amikor még kevésbé kényesek.

Napsütéskor nem célszerű tavasszal permetezni, mert a permetlé a zsenge leveleken könnyen okozhat perzselési foltokat.

Almafáinkon sokszor észleljük azt a bajt, hogy a gyümölcs megérése előtt a fán rothad és értéktelenné válik. A rothadt gyümölcs azonban nem levesedik meg; hanem mintegy megaszalódik a fán, később összeráncosodik és mumiává szárad össze; mumifikálódik. Az ilyen mumiák nem is hullanak le könnyen; nagy részök tavaszig is ott marad a fán.

Ezt a sajátságos rothadást a *monilia* nevű gomba okozza. Az akadémiai kertészetben évről-évre mutatkozott a monilia betegség az *orleansis*-en és az *oberdick-rein*-en, úgy, hogy ezt a két fajtát az alsó kertben alig lehetett tetesztelni, mert minden évben tönkre tette a monilia a termést.

A volt igazgatói koromban tapasztalatom szerint a *Belle de Poitiers* nevű szép és igen tetszetős alma szintén sokat szenvedett a moniliától. A gyönyörű almák teljes érés előtt elrothadtak.

Az almafán kívül gyakori a monilia-betegség a szilván, cseperesznyén és meggyfán is. Sőt az utóbbiakon nemesak a gyümölcsöt teszi tönkre, hanem a virágon keresztül behatolva egész virágos ágaknak hirtelen elszáradását okozza.

A moniliával szemben nehezebb és körülményesebb a védekezés. Első sorban a mumifikált gyümölcsöket össze kell szedni és el kell pusztítani, a beteges ágakat vissza kell metszeni és el kell égetni, azonfelül pedig bevált újabbban a sulfarollal való permetezés. Rügyfakadás előtt a fákat 2%-os sulfarollal be kell permetezni. Célszerű még virágzás után és 3—4 héttel ezután a fákat még 1/2%-os sulfarollal újra bepermetezni. A monilia főleg nedves időben lép fel járványszerűen; leginkább nedves fekvésben és a tulsűrű koronájú fákat szokta megtámadni.

A fentiekből látni lehet, hogy a gyümölcsfák betegségeinek elterjedése körül sokszor igen nevezetes szerepe jut a fajta ellentálló képességének. Vannak érzékenyebb és vannak ellentálló fajták. Az egyes fajták érzékenységének érdekes esetét láttam a batulalmán. Ez a fajta nemesak a ragya iránt mutat különös érzékenységet kivált az eltartó helyiségekben, amikor a ragya almáról-almára ragad át, hanem egy különleges esetem volt, amikor az u. n. *nagy*

hernyó vagy másképp a *füzfafuró lepke* (*Cosus ligniperda*) a batulfákat évről-évre annyira megrongálta, hogy a fák render mind elpusztultak. De ez a nagy hernyó csak a batulfákat válogatta ki, a többi almafákat nem bántotta. Ez történt 1904-ben Tarcsafalván Udvarhelymegyében. Ezt az egyedüli esetet észleltem, hogy a kárt okozó rovarok is válogattak a fajtákban. Egyébként azt tapasztaljuk, hogy a kártékony rovarok nem olyan válogatosak és rendre tönkre teszik gyümölcsfáinkat, tekintet nélkül a fajtára. A kártékony rovarok ellen való védekezés terén is van haladás az újabb növényvédelmi szerek forgalomba hozatala folytán.

Minden gyümölcsösökert-tulajdonos ismeri már a vértetűt, az almafa legnagyobb ellenségét. Ez ellen ajánlható az *almola* néven forgalomba hozott kátrány, amely a vértetűt elpusztítja. Az almagyümölcs leggyakoribb kártevőinek egyike az *almamoly*, amely az almán kívül a körtében is él. Ez ellen eddig nem védekezett a gazda és elűrtte, hogy az almamoly álca korábban mint kukac okozza az alma és körte fergesedését, miáltal nagy érték pusztult el. Eddig azért nem védekezett a gazda az alma fergesedése ellen, mert eddig nem volt megfelelő egyszerű védekezési módunk. Most azonban az *arzola* nevű permetezőszer által mindenféle rágó kárt tevő ellen védekezhetünk. Még jobban válik be az almamoly ellen a *molex* nevű por, amely a még teljesen fiatal apró almát védi meg a pondró behatolásától. A molex-por azonban közvetlenül az alma virágzása után kell kiporozni, mert ha a virág hullása után 10 napon belül be nem porozzuk az almafa virágait, hatástalan lesz a védekezés. A molex-por u. i. arzéntartalmu mérge, amely a fiatal almára kerülve, azt megmérgezi és amint a kis kukac belé akar furakodni, megmérgeződik. Az alma virágzásakor és még 10 napig nyitva áll a virág kelyhe, azontul becsukódik és akkor már nehezen porozható be a mérges porral. A kis kukac t. i. rendszeren a kelyhen keresztül rágja be magát a gyümölcsbe.

Újabbban megesezt, hogy a virágzó almafák beporzott virágait a méhek látogatták és halomra elhullottak, mert megmérgeződtek. Ezért ajánlatosabb a permetezés arzóalával. Az arzóalával való permetezésnél vigyáznunk kell, hogy minden egyes megkötődött gyümölcsöt, különösen pedig annak a kelyhét alaposan mérgezzük meg. A kehely bepermetezése azonban nem könnyű dolog és csak felülről sikerül biztosan. Ezért magasságról kell a permetének a fára ráhullani.

Több éven keresztül általános volt a panasz az almafák terméketlensége miatt, a rügyfuró kis bogár elszaporodása miatt. Eddig védtelenül állt a gazda a kis kártevővel szemben, de ma könnyen szabadulhatunk tőle a téli permetezés által, amelyet fentebb ismertettem.

Gyümölcsfáinkon igen gyakran szoktak hernyók nagy kárt tenni. Ezek ellen is az arzóalával való permetezés által lehet védekezni. Az arzóla arzéntartalmu mérge lévén, a gyümölcsfa leveleit ucmérgezi és amint valami rágó állat, pl. a hernyó, megízleli a gyümölcsfa leveleit, nyomban megmérgeződik tőle. Természetesen arra kell ügyelni, hogy legalább 3 héttel a gyümölcsérés előtt már ne permetezzünk arzóalával, mert különben a gyümölcs mérgezett állapotban kerül az asztalra. Az arzóla olyképp használható, hogy 100 liter vízben 1/2 kg. frissen oltott meszet és 300 gr. arzólat feloldunk és azzal permetezzünk. Az arzóla perosan vagy sulfarol oldathoz is keverhető és akkor nem kell meszet hozzá adni.

10 közepes nagyságú gyümölcsfára kétszeri permetezéshez kb. 1 kg. arzóla szüksé-

ges. A gyümölcsfák betegségeit tehát permetezéssel orvosolhatjuk.

Miután pedig nem minden kerttulajdonosnak áll módjában gyümölcsfáit idejében és helyesen bepermetezni, azért gondoskodik a E. G. E., hogy minden gazda kertjében hozzáértő szakember bizonyos díj ellenében végezhesse a permetezést.

Ezen speciális eseteken kívül vannak esetek, hogy az egész gyümölcsös fái terméketlenek, tekintet nélkül az egyes fajtákra. Itt valami általános ok szerepel az általános terméketlenség oka gyanánt. Ilyenkor rendszeren a talajban kell az okot keresni, mert sokszor a talaj nem megfelelő a gyümölcsfák tenyésztésére. Nem minden helyen és nem minden talajon lehet gyümölcsösöt telepíteni. Vannak olyan példák előttünk, hogy a gyümölcsösöt telepítettek anélkül, hogy a talaj minőségéről meggyőződtek volna, egy pár év múlva pedig csodálkoztak, hogy a gyümölcsfák nem fejlődnek jól és nem teremnek gyümölcsöt azon a helyen.

A gyümölcsfa tenyésztésnek a legfontosabb kelléke a jó talaj. Ha 50—60 cm. mélységben szivós agyag van, amely a vizet át nem eresztí, vagy ha szikla, vagy kavicsréteg van ott, akkor hiábavaló minden fáradozás. Ilyen helyen a gyümölcsfa egy pár évig jól tud fejlődni, de amint a gyökere ehhez a kedvezőtlen réteghez jut, lassanként vissza marad a fa fejlődésében vagy pedig egyik forró nyáron hirtelen elszárad.

Ahol legalább egy méter mély termőréteg nincs, oda ne is ültessünk gyümölcsfát.

Jó talajon is bekövetkezhetik a fák meddősége, pl. ha a fák már elöregedtek.

Fiatalabb fák terméketlenségét orvosolhatjuk, ha a talajt termőképesse tesszük. Ezt pedig vagy a föld felújításával, vagy általános trágyázással vagy pedig egyoldalu trágyázással vagyis műtrágya alkalmazásával tehetjük. Terméketlen fával kísérletezhetünk a föld felújításával, amikor a fa körüli földet megújítjuk, t. i. a földet 30—40 cm. mélyen leássuk és komposztal helyettesítjük, amelyhez trágyalevet vagy szaru-hulladékot kevertünk.

Minden gyümölcsfa hálásan veszi a trágyát és ettől függ a termése. De arra kell mindig ügyelni, hogy friss trágya soha se kerüljön közvetlenül a fák gyökeréhez, hanem legyen köztük mindig 2—5 cm-nyi földréteg.

Csak ott trágyázunk, ahol erre szükség van, ami a fa termékenységének és tenyészetének a mérvéből fölismerhető.

Elsősorban indokolt a gyümölcsfák trágyázása, ha a fák már idősebbek, de nem öregedtek még végleg el.

Téves az a nézet, hogy a gyümölcsfát nem kell trágyázni vagy, hogy csak ritkán kell azt trágyázni, mert ugyanis csak minden harmadik évben terem. Ha ez az eset áll fenn, akkor az annak a jele, hogy a fát helytelenül kezeltük, rosszul tápláltuk, gyengén ápoltuk, vagy hogy a fa már elvénült. De nem mindig a fa öregsége az oka a terméketlenségnek, hanem lehet a talajnak kedvezőtlen összetétele, legtöbbször a talaj soványsága az oka. Ilyenkor helyes trágyázással sokat segíthetünk a bajon. Bizonyos esetekben a fának egyoldalu táplálása az oka a meddőségének. Ha a fa sok fás hajtást produkál és amellet keveset terem, akkor az egyoldalu táplálás hatása nyilatkozik a fán és egyoldalu trágyával, műtrágyával segíthetünk a bajon. A sok meddő hajtás képzése az egyoldalu nitrogén táplálás eredménye. Ilyenkor tehát foszfor- és káliutrágyával segíthetünk. Az ilyen fát fahamuval, kálival, foszfor-savtrágyával, csontliszttel, vagy guanoval kell trágyázni. Az olyan fát pedig, amely kevés fás hajtást bocsát és igen termékeny, ennek nitrogén trágyát kell adnunk, hogy a fa kimerüljön. Trágyalével,

árnyékszékürülékkel, csatornatrágyával, szaruforgácsal és korommal kell azt trágyázni. Az olyan fát, amely gyengén nő, ritkán virágzik és a képződött gyümölcsöt idő előtt le is veti, annak mind a háromféle trágya-nem szükséges.

Fontos kérdés általában véve, hogy mi-féle trágya alkalmas a gyümölcsfák trágyázására?

A gyümölcsfák trágyázására mindenféle állati ganéj és vizelet; az árnyékszék-trágya, állati és növényi hulladékok talajjal való rétegezése és átforgatása utján előállított keveréktrágya, vagy komposzt, továbbá az iszap, vér, toll, szaru, bőr és gyapjuhulladék, fahamu és az olajpogácsa alkalmas. Műtrágyák közül a csontliszt, szuperfoszfát, Thomas-salak, guano, strassfurti ká-lisók, salétrom, mésznitrogén és gipsz em-litendő.

Fontos kérdés továbbá a trágyázás mi-kéntje is. Hogyan trágyázuk a gyümölcs-fákat?

-A fák trágyázásának háromféle módja van:

1. Lehet a trágyát a fa koronája alatt egyenletesen szétteríteni és aláadni. Ez a módja a trágyázásnak házi kertben, továbbá a törpe és alakfák alá alkalmazandó.

Idősebb fákat leginkább hig trágyalével lehet feljavítani és azt kétféle módon jut-tatjuk a fának.

2. Ősszel, a gyümölcs leszedése után a fa koronájának a kerülete irányában, vagyis a csorgó alatt a fa alatt körben 20—25 cm. mély árkot ásunk egy ásonyomnyi széles-ségben és ebbe öntjük bele a vízzel felhigi-tott trágyalevet, egyenletesen a fa kerületé-ben és földdel ismét letakarjuk, de nem ta-possuk le a földet. Ha június végén trágyáz-uk ilyen módon a gyümölcsrel megrakott fát, akkor ezzel a gyümölcs jobb és szebb kifejlődését segítjük elő. Ilyenkor azonban a trágyalevet 10—20-szorosan fel kell higi-tani vízzel. A trágyalevet jó 8—10 nappal valami tartályban pl. hordóban állani hagy-ni, hogy erjedjen és csak azután öntsük azt, vízzel felhigitva az árokba. Amint a fa ko-ronája nagyobbodik, az árkot tágabb kerü-letben ássuk meg.

3. Harmadszor úgy is trágyázhatjuk a gyümölcsfát, hogy a koronájának külső széle alatt és attól befelé 30—50 cm. mély lyuka-t furunk földfuróval két sorban és ezekbe

a lyukakba vízzel felhigitott trágyalevet ön-tünk. Amint a fa koronája terebélyesedik, a gödröket kijebb eső körben furjuk meg.

A trágyázás rendes ideje az őszi, de a nitrogéntrágyát tavasszal is adhatjuk. Szilárd anyagu trágyával ősszel, vagy télen trágyázunk és ezt a trágyát be is kell ásni a földbe. Szilárd trágyát csak hat évenként kell adni. A késő őszi trágyázás inkább a faképzésre, míg a tavaszi trágyázás a virág-zást és gyümölestermést fokozza.

Kivételesen júniusban trágyázhatunk hig-trágyaszerrel, hogy a termés jobb kifej-lődését és szebb beérését biztosítsuk, vala-mint, hogy a jövő évi termés képzését elő-mozdítsuk.

A fák virágzása idején nagyon előnyö-sen hat az ilyen trágyázás úgy a gyümölcs kötésére és a gyümölcs kifejlődésére. Ha a termés leszedése előtt 4 héttel trágyázunk a gyümölcsfát hig trágyalével, azzal is fokoz-uk a gyümölcs kifejlődését.

A fa koronája kerületében 5 cm. átmé-rőjű alagesöveket is áshatunk be rézsutosan a földbe és ezekbe önthetjük a hig trágyát. Egy fa alá elég 3—5 ilyen alagesövet leásni.

Kérdés azután: mennyi trágya kell a gyümölcsfáknak, hogy a trágyázásnak meg legyen a hatása? Hogy a gyümölcsfa meny-nyit kapjon az istállótrágyából, az függ a fa életkorától, a fa nagyságától, a talaj mi-nőségétől és a gyümölcsfa nemétől. Nagy fának több trágya kell, mint a törpébbnek; a körtefának több trágya kell, mint az alma-fának, ennek pedig több kell, mint a csontos magu gyümölcsfáknak. Kötött és kövér ta-lajon kevesebb trágya kell, mint a sovány és homokos földön. A franciák azt a szabályt állították föl, hogy ahány □-méterre terjed ki a fa koronája alatti földterület, annyis-zor 12 kg. istállótrágyát kell adni a fának.

Jó keveréktrágya gyümölcsfák alá: a higitott árnyékszéktrágya, fahamu, csont-liszt és vér keveréke.

Ebből 10—15 éves fa alá ½ öntöző kan-nával; 20—30 éves fa alá pedig 3 öntöző kan-nával öntünk.

Jó trágyakeverék még: 151 kg. trágyalé, 7½ kg. csontliszt, 15 kg. fahamu. Ebből a keverékből veszünk egy részt és felhigitjuk kétannyi vízzel.

A műtrágyáknál egy 30—35 éves fa alá mindenféle műtrágyából ½ kg.-ot szoktak számítani.

Egy pár szó a biztosításról és a biztosítás technikájáról, különös tekintettel a kárbecslésekre.

A kolozsvári gazdanapok alatt tartott gazdasági előadás-sorozat számára írta: Deák János a Minerva Biztosító R.-T. vezérigazgatója.

Gazdasági haladásról és ezzel kapeso-latban kulturális, szociális jólétről csak ott lehet szó, ahol a termelés javítására kellő gondot fordítanak. A termelés emelésére azonban tökére van szükség, amit az ember keserves munkájával és sokszor csak le-mondás árán tud összegyűjteni, de ezt a töké-t is folyton elemi csapások fenyegetik: tűz, víz, jég néha pillanatok alatt elpusztí-thatja egy egész emberélet munkásságának gyümölcsét, vagy legalább is megbénítja az egyesek gazdasági tevékenységét.

Az egyedül álló ember nem tud az elemi csapásokkal megbirkózni és nem tudja a szenvedett károkat pótolni: szüksége van arra, hogy embertársaival való szövete-kezéssel szerezzék meg magának az új élethez szükséges erőt. Az egyesek kárát megoszt-ják és a szenvedett károk terheit együtte-sen viselik. Ez a lényege a társadalmilag megszervezett biztosításnak.

A biztosítás nyomait már a görögök-nél, de különösen a rómaiaknál is megtalál-juk és részben a mai temetkezési pénztára-

kat helyettesítették, vagy a tengeri szállí-tók megegyeztek egymás között, hogy az egyeseket sújtó károkat közösen viselik. Izland szigetén már hétszáz esztendővel ez-előtt voltak egyes letelek, amelyek a tüzká-rok fedezésére álltak. Sőt arról is van tudomásunk, hogy ötszáz évvel ezelőtt a Szentföldre záródó kolók otthon pénzt de-ponáltak arra az eshetőségre, hogy fogság-ba jutván, a váltságdíjat lefizessék helyet-tük. A tüzbiztosítás mai formája a londoni nagy tüzvész utáni 1666-ban alakult ki, még pedig kölcsönös alapon: egyes utcák lakói összeálltak, hogy épületeiket kölcsö-nösen biztosítsák.

Messze visszamenőleg a biztosítás történe-ténél tovább időznünk, még csak azt akar-nók kidomborítani, hogy a biztosítás tech-nikájában ma is Anglia vezet és, hogy ma már majdnem az összes nyugati államok közigazgatási egyetemein és gazdasági fő-iskoláin a biztosításnak rendes tanterve van és hovatovább minden állam törvény-hozása elsőrendű társadalmi feladatának

tartja, hogy a biztosítást minél szélesebb rétegekre és a biztosításnak lehetőleg minden ágazatára kiterjessze.

Erdekes, hogy a mai törvényeink szerint is vagyunk gondozói, ugymint az ügyvédek, gazdatisztek stb. a köteles gondosság elmulasztásából eredő károk esetén megbízóikkal szemben anyagi felelősséggel tartoznak, — mégis sem a biztosítással általában, sem a biztosítás technikájával vagyis azzal, hogy mit, miként és milyen mértékben biztosítsunk, nagyon kevesen törődnek, mindaddig, amíg a kár be nem következik.

Ennek a tájékoztatásnak és sok tekintetben a kellő hozzá nemértésnek a következménye aztán, hogy a kár bekövetkezése után, ha a biztosító fél a saját hibája miatt nem juthat olyan kártérítéshez, mint elgondolta és ha a kárbecslés eredménye a félre kedvező nem lehet, rendszeren a Biztosító Társaságot okolják a szenvedett károkért.

Legtöbbször beérik azzal a tudattal, hogy biztosítási kötvényük birtokukban van és még arra sem vesznek fáradságot maguknak, hogy kötvényüket tüzetesen megnézzék, tételenként revidéálják és hogy megmondják, hogy nem-e igen alacsony, vagy túl magas, — értéken felüli, — összegről szól-e biztosításuk.

Fontos tudni, hogy az első esetben bekövetkezett kár után a biztosított kárát csak a biztosított összeg és a tényleges érték arányában kapja meg, míg az utóbbi esetben felesleges díjat fizet.

Sokan a biztosítás feladásakor a biztosított objektum értékéből, de rendszeren a nagyobb díj fizetéséért a biztosítandó tárgyat értékén felül veszi fel, hogy ezáltal fizetését, illetve jutalékát emelje. Az ügynök érdeke, hogy minél nagyobb biztosítási díjat produkáljon, kár esetén pedig a biztosítottnak legnagyobb része azzal érvel, hogy a leégett épületet a Biztosító Társaság embere értékelt és ragaszkodik az egész biztosított összeghez. A törvény is világosan kimondja, hogy a kárból a biztosítottnak haszna nem származhatik, mely rendelkezésével nyilván azt az etikai célt szolgálja, hogy az embereket alantas haszonszerzésből eredő szándékos kár előidézésétől elriassza. Értelmesebb felek nem kívánják ugyan hasznot huzni, de azt remélik, hogy legalább olyan kártérítési összeget kapnak, amennyből leégett házukat újra felépíthetik. Ez a kívánság azonban csupán akkor teljesíthető, ha a leégett ház teljesen új volt. Valamely tíz éves épületnél, a tíz évi használattal érték csökkenés áll elő, amit avulás címén az eredeti értékéből levonásba hoznak.

Sajnos, nagyon sok tüzkár esetben a tulhizolás a károsult tudatlanságával párosulva okozója a tűznek. A károsult a kárbecslés alkalmával jön rá arra, hogy a 20.000 Lei értékű elavult öreg csürét hiába biztosította 100.000 Leire és így azt hiába gyújtotta fel, mert a biztosító társaságtól igazságosan és a szenvedett tényleges kárnak megfelelő károsszögből még ezt az elavult eszűt sem építheti újra.

Különösen sok az ilyen tüzeset a Marosmentén, Szolnok-Dobokában, ahol Biztosító Társaságok egyes vidékeken már el sem fogadnak biztosításokat.

Ép ily hiba, ha objektumokat értéken alul biztosítanak, mert ilyen esetekben, — mint már előbb is említettük, — kár esetén érzi fukarságának igen súlyos hátrányát. Tanulja meg mindenki, hogy aki a díjat sajnálja, az ne biztosítson, mert kár esetén alacsony biztosítás mellett a veszett fejszőnek nyele sem térül meg.

Különös figyelemmel kell lenni a termés, takarmány, általános biztosításokra.

Igen sok gazda azt hiszi, hogy általános-biztosítással mindenét biztosította és előforduló kár esetén a Biztosító Társaság teljes kártérítéssel tartozik. Elkerüli a figyelmét az, hogy az ilyen általános-biztosítással az egész évi termés van biztosítva és ha például a széna termését 5000 Leire biztosította, de termett neki összesen 20 szekér egyenként 5 q., vagyis 100 q. szénája, akkor egy q.-ra a biztosított összegből csak 50 Lei esik és magasabb kártérítésre jogigénye nem is lehet.

Ugyanez az eset az alacsonyán biztosított épületeknél. Ha az épületet csak fél értékben biztosították, akkor a beállott kár esetében csak a kár felerésze térül meg, mert a biztosítás lényege szerint az épület felerészét a fél önbiztosításban tartotta. Ez igen egyszerű számítás, amit minden biztosított könnyen megérthetne, ha ebből hátránya nem származnék. A károsult azonban aránylagos kártérítés alkalmazása miatt a Biztosító Társaságra megnehezlet és biztosítását oktalanul más társasághoz viszi át. Akadnak lelketlen ügynökök, akik ezt az alkalmat felhasználva, a biztosítás áthódítása érdekében az előbbi társaságnak a kár aránylagos számítását, jogtalanul minősítik, miáltal a károsultat félre vezetvén, a Társasága nevében felelőtlenül fűfát ígérnek, csak hogy a biztosítást megkaphassák.

Természetesen ezen illetéktelen ígéretekről a Biztosító Társaság semmit sem tud, de ez csak kár esetén derül ki.

A biztosítási bevallás minden kérdésére adott feleletre nagy súly fektetendő, mert azokért a bevalló, illetőleg a biztosított felelős. A kárigényekkel való elutasításnak majdnem minden esetben a téves, vagy hamis bevallás, vagyis a valósággal ellenkező felelet az oka. Rendszeren a kérdésekre adandó feleletet a biztosítottak az ügynökre bizzák, aki saját üzlete érdeké-

ben a kockázat súlyosbodását okozó ténykörülményeket elhallgatja, kár esetén pedig a biztosító társaság ezért kárigényével elutasítja. Az ügynökökért a társaságok felelősséget nem vállalnak. Ügynök mindenki lehet, hacsak aláírt bevallást benyújt. Sajnos, az ügynöki kar nagyobb részt megbízhatatlan. Elég bajt okoz ez a szolid társaságoknak, de alig áll módjukban, hogy védekezzenek ellene. A felek igen ritkán fordulnak közvetlenül a Biztosító Társaságokhoz és még ritkábban keresik fel személyesen, már pedig az üzletet képzetesebb és épen ezért megbízható tisztviselőkkel felvételni igen sokba kerül. Sokszor a díj a költséget sem fedezi. Ezen a bajon csak a biztosítottnak a biztosítással való intenzívebb foglalkozása változtathat. Ebben az esetben a díjak is olcsóbbak lehetnének, mert a Társaságok igen tetemes szervezési költségeket tudnak megtakarítani.

Ma már a Biztosító Társaság mentalitásával is kell törődni. Romániában a Biztosító Társaságok naponként és gombamódra szaporodnak és ez az oka annak, hogy mindennap olvasható egy-egy Társaságnak dicstelen bukásáról. Külföldön a Biztosító Társaságok állami felügyelet alatt állanak. Allami felügyeleti hatóság saját közegeivel felülvizsgálja minden társaság évi mérlegét és különös gondot fordít arra, hogy hol van a Társaság viszontbiztosítása elhelyezve, hogy kár esetén a biztosított feleket meglepetés ne érhesse. De ugyanakkor e felügyeleti hatóság figyelme arra is kiterjed, hogy a becsléscélú dolgozó és szociális missziót teljesítő társaságokat kellően megvédje.

Hisszük és reméljük, hogy a társadalom minden tényezőjének a szociális gondosságtól áthatott munkája a biztosítás terén is megteremtí az alapot, mely alkalmas arra, hogy a gazdasági haladás ügyét szolgálja.

Hozzászólás.

Írta: Cs. Lázár László.

Köszönettel vettem és élvezettel olvastam Dr. Bittera Miklós professzor urnak felette tanulságos előadását a műtrágyák gyakorlati alkalmazásáról.

Tekintettel arra, hogy ezen előadás ismeretével kapcsolatosan olyan kijelentést is olvastam, mely a gazdák között esetleg félreértésre adhat okot és így kárral járhat, továbbá olyan zsebre menő, fontos dolog maradt ki az előadásból — valószínűleg az előadás kereteire való tekintetből — hogy indokoltnak láttam ezen hozzászólásomat megírni.

A fennebb említett kijelentés a káli műtrágyákra vonatkozott, melyekről az van mondva, hogy tehát Erdélyben nincsen fontos hivatásuk — holott a Dr. Bittera előadásában ilyen nincsen mondva.

Tudvalevő, hogy a műtrágyák hasznos volta nem földrajzi területek szerint állapítható meg, hanem a talaj minősége és a természetett növények igényei határozzák meg, illetve bizonyítják be tapasztalati uton az egyes trágyafélék többé-kevésbé hasznos voltát. Az eddigi tapasztalatok alapján tudjuk, hogy az agyagos talaj rendszeren nem szükkölködik káliban, míg a homokos, kavicsos és tözegező földek mindig kálihiányosak, legyenek azok Erdélyben vagy bárhol. Mindezekről eltekintve, habár agyagos is a talaj, de valamely növényt egyoldalúan természetünk, illetve a többi növényünkhöz viszonyítva gyakrabban vetünk, mint a cukorrépa, burgonya stb szoktuk, akkor a káli műtrágya alkalmazása feltétlenül hasznos, illetve jövedelmező lesz. Talán hasznát veheti valamelyik gazdatársam, ha elmondom alábbi esetemet:

Egy távol fekvő sovány, agyagos hegyoldalt három táblára osztottam és a következő forgóval próbálkoztam meg rajta: Zab — (alája 150 kiló szuperfoszfát kat. holdanként) — a zabra holdan-

ként 9 kiló lóher és 5 kiló angolperje szórva, a második évben a lóhernek első gypja szénának, a második gypja magnak kaszáva, a harmadik évben legelő. Amikor a forgóm harmadszor került sorra, a szépen kelt lóher, minden ok nélkül, feltűnően kiritkult úgy, hogy lóheruntságra kellett következtetnem. Ettől kezdve a szuperfoszfátot kívül, még 100 kiló 40%-os kálisót is szórattam holdanként. Az eredmény bámulatos volt, mert nemcsak a zab adott 10 mázsa átlagtermést, hanem a lóher és angolperje is helyenként megdült és a lóher magban is jól fizetett. — Pedig ez a forgó 25 évig ment (amíg a földreform jött). Szuperfoszfát és káli nélkül, ezt a területet csak juhlegelőnek használhattam volna.

Hozzászólásom második megjegyzése a nitrogén műtrágyákra vonatkozik, melyekről az a megjegyződésem, hogy csak kivételesen kell alkalmazni. — Így, hasznos a gyenge vetésekre fejtrágyaként vagy a répavetéseknek a fejlődés gyorsítására, hogy a kártevők szájából hamarabb kinyíjjon és végül ott ahol soványak a földek, istállótrágya nincsen és egyik pillangós sem terem meg. Ilyen föld pedig kevés van Erdélyben, mert ha szuperfoszfátot vagy méginkább guanofoszfátot adunk, akkor a lóher vagy legalább a baltacim majd mindennél megterem. Ahol pedig a lóher megterem, az már jó föld lett. Tudvalevő, hogy az összes pillangósok — lóher, lucerna, baltacim, bükköny, borsó, lencse, stb. — ingyen gazdagítják földünket nitrogénnel, a legdrágább műtrágyával, mert a gyökereiken élősködő baktériumok képesek a levegő 1/4 részét képező szabad nitrogént lekötlni és vele földünket nitrogénnel ellátni.

Csak ezeket akartam gazdatársaim figyelmébe ajánlani. De ha már benne vagyok, hát elmondom, hogy az idén tett összehasonlító kísérletimnél a tengeri nyomában vetett buza a holdanként sorba adott 100 kiló szuperfoszfát és a 200 kiló guánó után is egyformán 192 kiló buza

többletet adott; a lóher után vetett őszirpa nyomába vetett buza megvolt dülve, ugyancsak sorbaadott 100 kiló szuperfoszfát után holdanként 1720 kiló szemet adott, míg a 200 kiló guánó után 1830 kiló termett, a trágyátlan 930 kilós termésel szemben. — A guánóból azért adtam kétszeres adagot, mert darabos volt, — (most lisztfinomságura örlik) — és attól tartottam, hogy nem fog idejében oldódni, aztán pénzbeli értékét is figyelembe vettem. A mostani vetésekben azt is szándékozom kitapasztalni, hogy mennyi guánót tudnak a különböző talajok hasznosan felhasználni.

Az idéni kísérleteim még nincsenek befejezve, de azt már látom, hogy úgy a szuperfoszfát, mint az egyenlő mennyiségben adott guánó után is kb. kétszerannyi termést adott a gyalogbab, mint a trágyázatlan adott.

Mint érdekes és értékes megfigyelést megemlítem, hogy a hegyi, gyenge talajban, úgy a szuperfoszfáttal, mint a guánóval trágyázott bab gyökerein feltűnően több nitrogényűjtő bakteriumgumó volt, mint a trágyánélkül vetett gyökerein. Tehát a foszfortrágyázás még nitrogénben is gazdagítja talajunkat.

Lapusnyak, 1928. szeptember hó.

A buzanemesítés gyakorlati kérdéseiről.

Irta: dr. Konopi Kálmán.

(Folytatás.)

A növénynemesítő gazdaságokban háromféle munka folyik (a negyediket: a termelt vetőmag elterjesztését és eladását, ezt a nem épen könnyű és egyszerű dolgot nem számítva). Maga a nemesítés, tehát az elkülönített fajtaelemek megfigyelése, kiselejtezése és elszaporítása, egymás közötti keresztezése (egyes hibák kiküszöbölése, együtt ritkán előforduló jó tulajdonságok egyesítése végett). Másodsor: a fajtáknak összehasonlító kipróbálása a házi összehasonlító kísérleti parcellákon és a vetőmagot igénybevevő távoli gazdaságokban, amelyeknek termése ép úgy kerül laboratoriumi feldolgozásra, mint a házi parcelláké. Harmadsor: a rendes gazdasági termelés, amelyben a már bevált fajtákból az eladás számára rendelt vetőmagot állítják elő. Ez a szokásos gazdasági termeléstől két dologban mégis különbözik: az összes munkáknál sokkal több gondosságra van szükség, hogy a csávázás, vetés, aratás, cséplés, magtári kezelés, szállítás közben a fajták össze ne keveredjenek. Ez az egyik. A másik különbség az, hogy a nemesítő rendszerint nem elégedhetik meg azzal, hogy csak a saját birtokán dolgozzék. Magyarországon, a több ezer holdakon dolgozó nemesítő uradalmak is szerződnek más gazdaságokkal, hogy munkájukat eredményesebbé tegyék. Mennyivel inkább rá van erre utalva itt nálunk a nemesítő, aki az agrárreform után megmaradt pár száz holdján nem tudna annyit megtermelni, amennyinek az eladásából, abból a szerény, 30—40 százalékos többletből, amennyivel a nemesített vetőmag a közönséges árunál drágább, fedezni lehet éventes, költséges munkája értékét. A nemesítőnek tehát saját gazdasága vezetésén kívül részt kell vennie a vele szerződéses kapcsolatban álló szaporító gazdaságok munkájában is, hogy a kitenyésztett vetőmagfajták azokban is ép oly kifogástalan minőségben kerüljenek le szállításra, mint saját nemesítő telepén.

Amikor az új nemesített növényfajták már ki vannak tenyésztve, azt lehetne hinni, hogy az eladás már magától megy. Elég, hogy néhány gazda lássa az eredményeket: mint a futó tűz fog elterjedni az új fajta híre és anélkül, hogy a nemesítő a kisujját megmozgassa, ösztönölni fog hozzá a sok megrendelés, csak győzzé vállalni.

Ez azonban nagy tévedés. A valóság az, hogy az új bevált fajták elterjesztése csaknem ugyanakkora munka, mint maga a kitenyésztés.

Ugyanolyan fáradságos, ugyanolyan költséges és hosszadalmas.

A gazdaember természete nem olyan, mint a városiaké, akik mindenre gyorsan fel figyelnek, mindent meg szeretnek próbálni, gyorsan elhatározzák magukat egy megismert célszerű változtatás létesítésére. Az újsághirdetések, a városi reklámok tarkabarkasága inkább bosszantja szép zöld mezőinek, erdőinek szemléléséhez szokott figyelmét. Nem ad hirtelen könnyen a híreknek s még a komoly szaksajtó tanácsait is csak hosszas megfontolás után követi. Hiszen annyi mindenről irnak! Ha az ember mindent megtenne, amit kívánnak tőle, nem maradna ideje mindennapi megszokott élete leélésére, mindig csak olvasni, tanulni, változtatni kellene. Nagyon is meg kell rostálni a hallottakat és olvasottakat, hogy ami megmarad, ne zavarja meg a házi békét és a belső nyugalmat, ami mégis csak mindennél fontosabb!

Egy másik végtelenség akadályát képezi az új dolgok gyors elterjedésének. Az emberi természetben végkép sohasem alszik el az örök csodavárás. Amint elődeink az alchimistáktól várták, hogy találják fel a bölcsek követét, amivel közönséges anyagokból aranyat lehet csinálni, életet ifjítani, szépséget visszaadni — úgy várunk minden divatba jött új dologtól könnyűszerrel elérhető példátlan eredményeket.

Pedig aminthogy az egyszerű alchimisták is nem tudtak soha ólomból aranyat csinálni, de próbálkozásaik közben megismertek sok olyan természeti törvényt, amelyekből a mai vegytan gazdagon kamatozó kincsesháza alakult: úgy a növénynemesítők is, ha nem sikerül olyan fajtákat előállítani, amelyek a világ minden részében egyformán beválnak, olyan buzafajtákat, amelyek, akár szántanak alájuk rendesen, akár nem, akár jó erőben tartott földbe kerülnek, akár nem, amelyek hegy tetején, völgy fenekén, ugarban, tengeri után, szeptemberben és november végén elvetve egyformán megadják a 20 mázsás termést holdanként, ha csodát nem is tudnak tenni, mégis adnak a gazdák kezére olyan fajtákat, amelyek ott és úgy használnak, ahova és amilyen használatra valók jelenleg emelni fogják a gazdaságok jövedelmezőségét. Épen csak türelmet kérnek gazdátársaiktól, hogy egy netán sikertelen próbálkozás után ne hagyjanak fel a kísérletezéssel, ne veszítsék el bizalmukat a növénynemesítés munkájának értékében és becsületességében, hanem adják hozzá a maguk munkáját, tapasztalatait. Így kiemelik az egész mozgalmat divatterüvő beállításából és hamarosan biztosan eligazodnak a nemesített növényfajták céltudatos használatát illetőleg.

Senkinek, sem egyesnek, sem községnek nem ajánlanám, hogy beugorva a növénynemesítés divatjának, egyszerre minden földjét egy még ki nem próbált fajtával vesse be. Ennek csalódás is lehet a vége, hacsak a nemesítő az illető vidéket nem ismeri és biztosan nem tud egy odaváló fajtát ajánlani. Hanem olyan vidéken, ahol még nem ismerik a nemesített fajtákat és ahol a szomszédságban sincsen olyan nagyobb gazdaság, amelyhez utmutatásért fordulni lehetne, legcélszerűbb, ha a gazdák egyelőre a határ egy részében 4—8 egyholdas darabon vetnek próbaképen 2—3 nemesített buzát. Amikor a magot megrendelik, közöljék a nemesítővel, hogy milyen trágyaerőben vannak a földek, milyen elővetemény után akarnak vetni, milyen az éghajlatuk (száraz? nedves? mikor szokott megkezdődni a buzaaratás? Mikor szokták a buzát elvetni?), eddigi buzafajtáik milyen időjárás mellett szenvedtek leg-többet? stb. És vessék el a rendelt magot minden olyan elővetemény után, ami után ott buzát szoktak vetni. Vessenek korábban és későbbben, erősebb és gyöngébb földbe, műtrágyával és a nélkül. És a kikeléstől kezdve az aratásig tartsák szemmel a táblákat, termésüket gondosan elkülönítve hordják be, csépléjék el és állapítsák meg pontosan a holdankénti terméseredményt, a hektolitersúlyt, figyeljék

meg a szemek egyenletességét, teltségét, acélosságát. Szóval mindent, amire a gazda figyelme kiterjedhet. Sőt a gazdasszonytól is kérdezzék meg, hogy milyen különbségeket vett észre a különféle buzák lisztjei között? Lehet-e mindenből jó almás rétest, farsangi fánkot, teljes kalácsot sütni? Mindezeket a megfigyeléseket összevetve, két-három év alatt kialakul a gazdák közvéleménye, hogy ezen meg ezen a vidéken here után ezt, tengeri után azt a buzafajtát kell vetni. Az először hozatott vetőmag szaporulatát e szerint használják tovább 1—2 évig, de közben új magot is hozassanak, mert a nemesített fajták is elfajzanak, különösen ott, ahol a gazdák kicsiben termelik, közös szűrűn csépelnek s nincsenek úgy berendezkedve, hogy minden fajta gabonájukat külön padláson tartsák. S így rendelkezésük alkalmával érdeklődjenek s nemesítőnél, hogy milyen új fajtái vannak, amiket viszonyaik közé ajánlhat. Mert a nemesítő sohasem lehet úgy megelégedve a saját munkájával, hogy tovább haladni ne akarna. A nemesítő munka természete olyan, hogy előre látjuk 6—8 évvel a munkánk eredményét, de addig várunk kell a gyümölcseire. Mert hiszen ennyi időnek kell eltelnie, amíg egy buzató termése egy vagon vetőmagra szaporodik fel.

Ha a gazdaközönség ennyi megértéssel és szakszerűséggel használja fel a növénynemesítők munkáját, rövid idő alatt jólét és áldás fog fakadni közös munkájukból.

Odvos, 1928 aug. 12-én.

(Vége.)

Az őszi vetési munkák előkészületei és végrehajtása.*

Irta: Székács Elemér

m. kir. gazd. főtanácsos, ny. jószágigazgató.

Ezek után térjünk át a vetőmag helyes megválasztásának és kezelésének kérdéseire.

Ma már összes őszi kalászosaink vetőmagjából nemesített hazai vetőmag áll a gazdaközönség rendelkezésére és így csak a gazdán múlik, ha a viszonyainak legmegfelelőbb vetőmagot be nem szerzi.

Növénynemesítőink és az ezzel foglalkozó vállalatok, minthogy az ország minden részéből bőségesen állnak adatok rendelkezésünkre arról, hogy egyes fajtáik mily viszonyok között s melyik vidéken válnak be legjobban, a hozájuk forduló gazdáknak a fajták megválasztása tekintetében biztos tanácsot adhatnak.

Csakis hazai nemesített vetőmagot vessünk, mert ezek hazai anyagból létesültek, tehát kibírják hótalan teleinket, jobban ellenállanak a növényi betegségeknek, kellő időre beérnek s minőség tekintetében is megfelelőbbek a külföldi, főként pedig a nyugati származású fajtáknál.

Ha a gazda nemesített vetőmagot vásárol, ne vegyen kétes értékű utántermelt vetőmagot, hanem vásárolja azt eredeti minőségben a nemesítő gazdaságok és vállalatoktól. A nemesítő felár már az első év terméstöbbletében bőségesen meg szokott térülni. Buza és árpa-vetőmagot 4—5 évenként, rozsvetőmagot pedig, minthogy a rozs nyitottan viragzik s az elkorcsosodás hamarabb áll be, 2—3 évenként tanácsos új vetőmag beszerzése útján felújítani.

Nemesítőink úgy igényesebb, mint igénytelenebb fajták felett rendelkezvén, különösen a fő kenyérgabonánál, legyen az buza vagy rozs, érdemes minden gazdaságban legalább egy igényesebb, mondjuk belterjes, valamint egy igénytelenebb, külterjes fajtát termelni. A buzánál például az igényesebb, de bőtermőbb fajtát a korai vetések céljaira szoktam ajánlani, a jobb trágyaerőben levő s jobban megmunkált talajokra, a kisebb igényű, de viszont korábban érő minőségbuzákat pedig a későbbi, például

* Budapesti rádió előadás.

répa utáni vetésekre. Ezek a buzafajták a későbbben történő s egy szántásba kerülő vetés esetén rendszerint nagyobb termést adnak, mint az igényesebb, intenzív fajták.

Régebben általános szokás volt, s ma is előfordul még, hogy a vetőmag céljaira szolgáló vetést túlnyújt engedték, abban a hiedelemben, hogy az így nyert vetőmag csiraképessége jobb. Ez teljesen téves hit s nem ajánlhatom a gazdáknak, hogy a vetőmag céljaira szánt vetést kitegyék a pergés veszedelmének, ellenben helyesen jár el a gazda, ha a legtisztább, leggyömentesebb s legnormálisabban betakarított vetéséből választja a vetőmagot, sőt már a cséplésnél ügyel arra, hogy ezek a legtisztább tételek a magtárban külön kezeltesse.

Arról, hogy a vetőmagot gondosan kell rostálni és triőrözni, talán fölösleges bővebben megemlékeznünk.

Szólanunk kell az üszög elleni csávázásról is. Ezen a téren különösen a kisgazdák még igen sok hibás eljárást követnek. Ma, amidőn oly sokféle csávázószert és eljárást ajánlanak, könnyen tévedésbe eshetik a gazda. Itt is csak azt ajánlom a kisgazdáknak, hogy a szerek és az eljárás megválasztásánál kérjék ki a környékbeli uradalmak tanácsát.

Ami a holdankinti vetőmagmennyiséget illeti, a helyi szokások is irányadók, de én általában a sűrűbb vetésnek vagyok híve. Száraz éghajlatunk alatt nem szabad a vetés túlságos bokrosodására számítanunk. Ha sűrűn vetünk, úgy ez nem kedvez ugyan a sarjkalászkok képződésének s inkább az anyakalászkok fejlődnek ki, de viszont ezek feltétlenül korábban érnek meg és biztosabb termést szolgáltatnak, mintha ritkábban vetve, a sarjukalászkok kifejlődésétől vagy ki nem fejlődésétől s ezek termékenyülésétől tesszük függővé a termés sikerét.

A holdankint alkalmazandó vetőmagmennyiség meghatározásánál tekintettel kell lennünk a vetendő fajtára is, mert vannak nagyobb szemű fajtáink, például buzánál olyanok is, melyeknél ezer szem sulya eléri az 50 grammot, viszont olyanok is, melyeknek abszolutsulya 36 gramm körül mozog. Természetesen a nagyobb szemű

féleségből, melyből például egy métermázsában hárommillió szem van, aránylagosan többet kell vetni, mint abból, amely métermázsánként négymillió szemet tartalmaz. Emelnünk kell továbbá a vetőmagmennyiséget bármilyen okból későbbre maradt vetéseknél, nemkülönben akkor is, ha kénytelenek vagyunk sorvetőgéppel helyett kézi vetést alkalmazni, ami, hála Istennek, ma már csak igen kivételesen fordul elő.

Tekintettel a fent elmondottakra, a kat. holdankint alkalmazandó vetőmag

buzánál	90—125 kg.
roznánál	80—125 „
árpánál	70—120 „

között mozoghat.

A vetési idő megkezdésére és tartamára vonatkozólag szintén a helyi szokások mérvadóak. Az őszi rozs és árpa vetésének általában szeptember, buzának október a legfőbb vetési ideje. Ha szeptemberben nagy a szárazság és a normálisnál melegebb idő jár, nem kell sietni a rozs és őszi árpa elvetésével, viszont az igényesebb buzafajtákat, ha az időjárás és a talaj előkészítettsége megengedi, bátran merem már szeptember végén elvetni. Egyedül a gabonalegyek kártételétől való félelem miatt, ha az időjárás egyébként alkalmas a vetésre, ne késsünk a vetéssel, mert az erőteljes vetéseket nem teszi tönkre a hesszeni légy, igazi légykárokat egyedül a gyenge vetésekben láttam hosszú gazdasági gyakorlatom alatt.

A vetés után igyekezzünk a vetőmagot lehetőleg jobban alátakarni, ne maradjon a vetés rögzös, viszont különösen sik vidéken fontos, hogy túlságosan ne simítjuk el a vetés felületét, apró rögzök jelenléte még kívánatos is, különösen hófúvások alkalmával a teljes kitakarás mérséklésére.

Ezekről a kérdésekről még igen sokat lehetne mondani; azt is tudom, hogy ujat nem mondtam, de ha az elmondottakkal gazdaközönségünknek emlékezetébe idézhettem olyan igazságokat, melyek fontosak az őszi vetési idény küszöbén, úgy céloimat elértem.

(Vége).

EGYLETI ÉLET

Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztályának gyűlése. Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya folyó hó 15.-én ülést tartott, amelyen a Szakosztály a szeptember hó 2.—8.-ig rendezett kiállítás eredményeit és az azzal kapcsolatos előadás sorozat alkalmával fölmerült javaslatokat tette megvitatás tárgyává. **Török Bálint** titkár ismertette a kiállítás jelentőségét és eredményeit. A kiállítás látogatottságáról, az üzletkötésekről, adminisztratív, anyagi stb. ügyekről való beszámolója után a traktor bemutatóról, a Banca Centrala heremagtelepére tett kirándulásról tett jelentést. — A gazdanapokról lapunk más helyén számolunk be részletesen. A Szakosztály az előadások kapcsán tett javaslatokat az igazgató-választmány elé terjesztte, amelyeknek mielőbbi megbeszélése céljából az egyesület elnöksége folyó hó 25.-ére egybehívta az egyesület igazgató-választmányát. **Br. Jósika Gábor** köszönetet mondott **dr. Péter Béla** szakosztályi elnöknek azért az önzetlen munkásságáért, amellyel a kiállítás sikere érdekében mint elnök közreműködni szives volt. Ezután az ülés véget ért.

Az E. G. E. Cukorrépatermelői Szakosztálya mint a termelők szövetsége, mint korábban is jeleztük, körlevélben szólította föl a termelőket a szövetségi tagok sorába való belépésre, azzal a megjegyzéssel, hogy azon termelőket, akik a szövetség megkeresésére külön választ nem küldenek, tagoknak fogja tekinteni és a levél válasznélkül való hagyását a szövetség meghatalmazásnak is fogja tekinteni arra, hogy a vagononkénti 30 lei tagdíjat a répaár elszámolásakor levonásba hozhassa. A körlevélre eddig alig 20 nemleges válasz érkezett vissza. Igen örvendetes volna, hogy végre a cukorrépatermelők szövetségének sorába éppen úgy mint az aradi körzetben, minden termelő bevonható volna.

TÁRCA.

Gazdák vasárnapja.

Beszélgetés a szászokról és más még újabb dolgokról.

Irtta: *dr. Szász Ferenc.*

Egyéb elfoglaltságom miatt (az E. G. E. által rendezett női gazdasági tanfolyamon tartottam előadásokat) a szászöldi tanulmánykiránduláson — sajnos — nem vehettem részt. A résztvevőkkel azonban sokat beszélgettem, tapasztalataikat, észrevételeiket figyelemmel hallgattam és olvastam.

Különösen meglepett az, hogy míg a növénytermelés terén csupa olyan dolgot hallottam, amelyek előtt akármelyik nyugati gazda kalapot emelhet, addig az állattenyésztés terén még kísértének régi elvek is.

Nem szeretném, ha valaki is félreértene szavaimat, másfelől minthogy személyesen nem vettem részt a kiránduláson, bátran vállalom azt, hogy nem ítélem helyesen, de a szászok növénytermelését magasabb fokon állónak képelem el, mint állattenyésztésüket. Lehet ez a sejtés alaptalan és lehet, hogy a szászöldi tanulmányút résztvevői más benyomásokkal tértek haza, de a kérdést felvetem: miben nagyobb a szász gazda: a növénytermelésben, vagy pedig az állattenyésztésben?

Ennek a látszólag jelentéktelen kérdésnek technikai értéke van. Nagy a jelentősége abból a szempontból, hogy ha a szászokat utánozni akarjuk, hol kezdjük el? Mit lehet félvállról könnyen és mit kell komolyan fel fogni. A végén is valahol el kell kezdeni annak, aki utánozni, aki tanulni akar. Amit gazdátársaink elmondottak a szászok gazdálkodásá-

ról, nem mindenki által emészthető meg egy tételben. Ezért várjuk a megvalósítás sorrendjének vitáját. Szóljon ehhez hozzá minden gazdátársunk, szóljanak hozzá szász testvéreink is: *hol kezdjük?*

*

A *bivaly* és *pinzgani* szarvasmarha elparentálását vegyes érzelmek között olvastam. A mai kor kétségtelenül pórszívókkal dolgozik. Amíg csak jó nyirág-, vagy ciróke-seprükkel folyt a seprés a mult relikviái között, itt is, ott is maradt valami a régiből. Nem tartok számot arra, hogy konzervatív gazdának nevezzenek, de a bivalykérdésben a jó tejlő bivalyokat kiengedném a takarító-gépből! Nem fűznek szubjektív érzelmek a bivalyhoz, elárulhatom, hogy a bivalytejes-kávét nem tudom meginni. (A bivalytej különös szagát nem szeretem.) De igen sokan vannak, akiknél a kávé adó állatok olimpiikonjai közé elsősorban a bivaly tartozik.

Ma a kultúra annyi mindent tüntet el nyomtalanul. Annyi gyönyörűségtől, annyi élvezettől esik el a modern ember a lázas reformok miatt, hogy amit lehet mentsünk meg, mentsük át ha lehet abba a jövőbe, ahol már csak gépek lesznek és a bivalytejes-kávé helyett megfelelő kalóriát tartalmazó pasztillákat fogunk szopogatni. Mentsük meg hát legalább azokat a bivalyokat, amelyek tíz liter tejet adnak. Vannak ilyenek és kétségtelenül megállapíthatják a bivaly ellenségei is, hogy az ilyen bivalynak van némi létjogosultsága! Tesseék kalkulációt csinálni. Külömben, mint érdekességet közlöm, hogy az indiai bivalyok között igen sok olyan bivalytehén van, amelyek 520—580 kg. élősúly mellett 18—24 liter tejet adnak naponta. A tejlőbivaly kérdésének ez igen könnyen új fordulatot adhatna. Hiszen már

10—12 literes bivalyok is rentábilisan tarthatók, mert a bivalytej 60—80%-al drágább a tehéntejénél. Koszt tekintetében pedig mégis csak igénytelenebb a bivalytehén a piros-tarka fejőstehénénél!

Nem azért irtam ezeket, hogy a bivalypárt megkoszorozzon, sem azért, hogy az ellenpárt követ vessen reám, hanem azért, hogy a csendes, bivalytejes kávézások romantikáját megvédjem. Ám pusztítsák ki a szászok a bivalyat, mi magyarok tekintsünk egyébre is. Különösen respektáljuk a háziasszony kívánalmait a bivalytejet illetően, hogy ezzel is hozzájárulhassunk a családi differenciák csataterén a béke és nyugalom fenntartásához.

*

„*Formalizmus tehenészeteinkben*“, részben ezt a címet is adhattam volna mai írásomnak. Mert erről is fogok beszélni egy keveset. Főképpen azért nem irtam ezt címül, nehogy az olvasó komoly szándékaimat is észrevegye. A formalizmusról most a pinzgau marhával kapcsolatban fogok megemlékezni.

A külem szerepe az állattenyésztésben ugyanaz, mint a szép házé az építészetben. De szép házban is lehet kényelmetlen lakás s csuf házban is lehet jó, kényelmes lakás. Igaz, az állattenyésztésben még *átörökítés* is van, erről sem szabad megfeledkeznünk, mert ezáltal válik a külem a teljesítő képesség zálogává. Ha az utódon külemileg nem jelentkezik az anya és apa, igen gyanus, hogy a belső teljesítő képességben is hiba van. De láttam már házas embert jeggyűrű nélkül és láttam 18—20 literes pinzgau marhát a jellegzetes rajzok nélkül. Kellemebb — szó sincs róla — mindig tiszta vizet önteni a pohárba, (különösen, ha iszunk is belőle) de néha-néha jó szolgál-

Vegyes közlemények

Időjárás: A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomása augusztus hóra vonatkozóan az időjárást illetően a következő megfigyeléseket tette: A minimális légnyomás 713.1 volt aug. 31.-én. A legnagyobb meleg + 34.7° C. volt aug. hó 29.-én, a legkisebb meleg + 6.4° C. volt augusztus hó 11.-én. Az augusztus havi átlagos hőmérséklet + 19.05° C. volt. A legnagyobb csapadék augusztus hó 18.-án 40.2 mm. volt. A csapadék egész havi mennyisége 121.2 mm. A csapadékos napok száma 10.

Gazdasági kiállítás Székelyudvarhelyen. Szeptember hó 8.-án mozgalmas napja volt Székelyudvarhelynek. E napra ugyanis az Udvarhely vármegyei Gazdasági Egyesület gazdasági és háziipari kiállítást rendezett. A kiállítást Sz. Szakáts Péter egyesületi elnök nyitotta meg a ref. kollegium tornacsarnokában, amely sok tanulmányra érdemes terményt, anyagot, gépet és eszközt foglalt magában. Az egész vármegye minden járása képviselve volt a kiállításon. Kiemelkedő részei voltak a kiállításnak a Szakáts Zoltán Kolozsváron is aranyéremmel kitüntetett Székács-buzája, az Ugron Ákos téglaiipari termékei, Gyarmathy Dezső emdeni ludjai, Láng Keresztély gépkiallítása. A nagy gondnal és fáradsággal rendezett kiállításért Szakáts Péter elnököt és Parró Elek titkárát illeti az elismerés, akik hónapok óta fáradoztak a szép kiállítás sikeréért.

A Viitorul gyanusítása az E. G. E. ellen. A kolozsvári gazdanapok kapcsán a „Viitorul” azt írta beszámolójában, hogy a gazdanapok tartama alatt a magyar gazdák Kolozsváron egy sovén politikai érdekeket szolgáló hitelintézetet alapítottak és erre minden tagtól 10 leit vett az egyesület. Ez a tendenciózus híradás merőben légből kapott. Lapunk olvasói heteken át olvashatták a gazdanapok programját, amelyet a rendőrség, sziguranca, hadtestparancsnokság és vármegyei prefektura enge-

délyével és ellenőrzése mellett vezetett le az egyesület. A programtól eltérés nem volt és azon bankalapítás terve nem szerepelt. Mindnyájunk által tapasztalt szomorú tény, hogy a kormánynak a mai gazdaság-politikája egész mezőgazdasági életünket annyira tönkre tette, hogy a kisajátítást is szenvedett magyar gazdák a megélhetéshez szükséges anyagiakat is alig tudják előteremteni, nemhogy sovén bankalapításra gondolnának. A közleménnyel egyébként annak rosszhiszemősége miatt nem óhajtunk foglalkozni.

Jönnek a németországi tanulmányúton résztvevő erdélyi magyar gazdái. A németországi gazdasági tanulmányúton résztvevő erdélyi magyar gazdái felévi külföldi tartózkodás után szeptember hó 23.-án indulnak vissza Erdélybe. Ekkor találkoznak Halleban és onnan egy tanulmányi körútra indulnak Németországba, és Bécsen és Budapesten át körülbelül október 4.—6.-án érkeznek haza Erdélybe. Miként az első években, az idén is akadtak vállalkozók, akik télire is kint maradnak tanulmányaik folytatása céljából. A téli hónapokra ugyanis beiratkoznak a német gazdasági szakiskolákba. Örömmel várjuk haza a hasznos tapasztalatokkal gazdagodott ifjakat s reméljük, hogy jó példájuknak számos követője fog akadni az 1929. év tavaszán, amikor az E. G. E. a jelentkezőket ismét készséggel elhelyezi a németországi gazda-családoknál.

A takarmányinség és a cukorrépa-termelők. A nagy takarmányhiány miatt sok gazda kénytelen lesz eladni állatait, pedig a téli bekötés előtt elkótyavetyélt állatokat nagyon nehéz lesz majd visszavásárolni, de elmaradna a trágyatermelés és ezzel együtt a talajjavítás is. A cukorrépa-termelők helyzeténél könnyíti azelet-járandóság és a melasz. Előre figyelmeztetjük a cukorrépa-termelő gazdaközönseget, hogy ezeket az előnyöket ne hagyja kihasználatlanul és vegye igénybe minden gazda a gyártól minden feltakarmányozható természetbeni járandóságát, mert ha az ideihez hasonló késői kivásárolásunk lesz, későn volna erre tavasszal gondolni.

A Magyar Párt Közgazdasági Szakosztályának székelyudvarhelyi nagygyűlése A Magyar Párt október 13.—14.-i székelyudvarhelyi nagygyűlése alkalmából egy kulturális, mint a gazdasági szakosztály Székelyudvarhelyen nagygyűlést rendeznek. Október 13.-án reggel egyidejűleg kezdődnek meg a kulturális és gazdasági szakosztályok gyűlései. A nagygyűlés 14.-én délelőtt lesz. A gazdasági szakosztály a héten előkészítő értekezletet tartott Kolozsváron, amelyen megállapították dr. Gyárfás Elemér elnöklete alatt a gazdasági szakosztály székelyudvarhelyi gyűlésének tárgysorozatát. Az egyes kérdések alapos megvitatása után a tárgysorozat főbb pontjait három csoportba osztották. Az első csoportba a pénzügyi és kereskedelmi, a másodikba az iparügyi, a harmadikba pedig a mezőgazdasági kérdések soroltattak. — Minket főleg a mezőgazdasági kérdések érdekelnek, ezért az alábbiakban közöljük a gyűlés tárgysorozatát. *A mezőgazdasági kamarák és agrárreform ügyének előadója: dr. Abrudbányay Ede. A gabonaértékesítés és állatkereskedelem sérelmeit Török Bálint az EGE. titkára ismerteti. Mit tehetünk kis gazdánk többtermelése érdekében címen Szász Ferenc dr. tart előadást. A székelyföldi közbirtokosságok szervezéséről dr. Csiby Andor, az erdélyi magyarság mezőgazdasági szervezéséről pedig Mikó László fb. tartanak előadást.* A Magyar Párt és szakosztályai nagygyűlésére ezuton is felhívjuk a gazdaközönseget figyelmét.

A guanó-foszfáttal való műtrágyázási kísérletre vállalkozó gazdákkal ezuton tudatja az EGE Növénytermelési Szakosztálya, hogy a műtrágyatelep igazgatóságának elküldötte a kísérletek végrehajtására vállalkozó gazdák címjegyzékét és kérte a kísérleti anyag azonnali útnak indítását. Remélhetőleg a guanó-foszfátot minden érdekelt gazdatársunk 8—10 nap lefolyása alatt meg fogja kapni. Ezuton is jelezzük, hogy a műtrágya fuvardíja és a szállításra használt szák ára a kísérletező gazdát terheli.

latot tesz a zavaros víz is! Igazat adok a szászoknak, hogy a kellemesebb megoldást választották, de a becsület néha megkivánja, hogy ne fogjuk a dolgot a könnyebb végénél. Különösen a pinzgau marha esetében egy kissé különösen fest a dolog. Természetesen annál jobb, hogy a szászok megértették a kor intő szavát és a formalizmus karjaiba vetették magukat. Ugy képzelem ezt el, hogy a *siemmen-thali formalizmus* karjaiba. Tudniillik a pinzgauiéval nem tudtak megbirkózni. Már pedig követni kellett Dánia, Hollandia és Németország tehenészeit, hol az állatok tenyésztésértékének megállapításánál külemük súlyosan esik latba.

De kérдем: mi eljutottunk már oda, hogy a formalizmussal kacérkodhassunk? Még nem, de a szász példa bizonyítja, hogy ide könnyű eljutni egy kis, ravasz ügyességgel.

Tehát a pinzgau marha elparentálásában egyetértek a szászföldet járt gazdatársakkal, csak azt nem értem, miért nem tudta az az ügyes, pontos szász gazda a pinzgau marhát *tisztavérben* tenyészteni? Mert az így tenyésztett pinzgau marha színei állandóak. Sok helyen tenyésztek ma is és állandóan egyforma színfoltokkal jönnek a pinzgau borjúk a világra. A hiba más helyt lesz! A szász észrevette, hogy a legkisebb korcsosodás is meglátszik a pinzgauin. A siemmen-thali családja többet bír el s egy-két hibácskát észre sem lehet venni a színben, ami nem állandó a siemmen-thalinál. Hiszen így is igaza van a szász gazdáknak, de ez esetben mégis másképpen fest a dolog. A pinzgau nem hibás a dologban és a hős ügyes taktikussá válik, aki csellel és ravaszsgal győz!

De beszéljessünk másról is!

Miért ne legyünk valamiben mi az elsők? Alkalmazzunk patkányirtásra *gyöngytyúkokat*. Sokan kipróbálták már és minden esetben sikerrel. Amelyik udvaron gyöngytyúkok járnak, ott a patkányok eltűnnek. Nyílt kérdés, hogy a patkány az örökké figyelmes és óvatos gyöngytyúk nem épen fülemilei hangjától irtozik-e, vagy pedig más indokok teszik a gyöngytyúktenyésztés ellenségévé? Tény az, hogy a gyöngytyúk a legbátrabb patkányfamiliát is menekülésre készíti. Ezt használjuk ki annál is inkább, mert egyéb előnyök is származnak belőle. A jól elkészített, vadas gyöngytyúkpecsenye tökéletesen pótolja a fácánhust. Igazi magyar asszony ünnepi levest gyöngytyúk nélkül pedig nem is tud főzni. Tapasztalásból beszélék, nem mintha a feleségem nem tudna más husból is jó levest főzni, de a gyöngytyúklevest azért minden levesek királya!

Ha már az ételeknél tartunk, stilszerű lesz némely más dologról is megemlékeznünk. Így például most ősszel — gondolom — jó téma a *tökmag*. Nemcsak azért, mert az idén kevés termett, hanem azért is, mert kitűnő gilisztahajtó szer. Rp.: 150 drb. tökmagot, amelyekről a kemény haját lehámoztuk félcsésze tejben teljesen eldörzsölünk. A pépet éhomra adjuk a betegnek és két órával utána egy kanál ricinusolajjal is kedveskedünk neki. A szer biztos és makacs esetekben is, ahol a páfránygyökérből származó készítmények csődöt mondanak, pompásan hat. A leghatásosabb a friss tökmag, a két éves már gyengébb. A zöldesszürke lágy héjat hagyjuk a magon, mert abban van a ható szer.

A jó pap holtáig tanult!

Egyszer kezdő gazdakoromban — különben az maradtam örökre az agrárreform rossz voltából — vegyes érzelmekkel szemléltem, hogy a 2 éves buzavetőmagom milyen ritkán kelt vetést adott. Már akkor derengeni kezdett bennem, hogy az *egyptomi* mumiák mellől származó buzaszemek csiraképesége körül valami csalás lehetett. Mennyire megvigasztalt volna az akkori rossz termésfeletti bánatomban az, ha tudtam volna, amit ma, hogy nekem van igazam. De persze abban az időben azt állították, sőt papok is prédikálták, hogy a több ezer esztendő buza csiraképes. Hogyne vettem volna el a két éves magot? (Én ugyanis mindig természettudományi alapokon gazdálkodtam, talán ez a magyarázata sikeremnek?) A mult héten aztán megtudtam, hogy az egyptomi buzaszemekkel család történt. Utközben kicserélték őket a koporsókba frissen behelyezett buzaszemek csiráztak ki Angliában. Higyjék el, ha tudom akkor, hogy a 4000 esztendő buza nem csiraképes, nem vetem el a két esztendő Székács buzát! Ma így tennék, — de hol?

Ennyi őszinte vallomás után azzal fejezem be, hogy a tejlő-bivalyok kitenyésztéséről már régóta álmodozom. Nemcsak disznótoros vacsorák után, hanem „polgári állapotban” is. De ilyenkor mindig egy sötét rém vigyorog rám a távol jövő perspektívájából. Ha tejlő jellegűvé alakítjuk át a bivalyat, mi fogja a cséplőgépet a mezőszégi kátyukból kihuzni? Erre feleletet szász testvéreink aligha tudnak adni. Nekem pedig ezt a kérdést és másokat is éppen azért lehet megbocsátani, mert egyebekben is sivárnak látom a jövő képét. Talán vannak, akik másképpen gondolják?

Nemzetközi gyógynövénykongresszus.
A gyógynövényüggyel ma már ugyszólván az összes államok földművelésügyi kormányai foglalkoznak. Magyarországon a kormány a gyógynövénytermelés és a vadontermő gyógynövények gyűjtésének propagálására igen nagy súlyt fektet. A múlt héten nyílt meg Budapesten a II-ik nemzetközi gyógynövény-kongresszus, amelyen az aktuális nemzetközi vonatkozású kérdéseket beszélték meg és érdekes előadások egész sorozata tette változatossá a kongresszus programját. A kongresszussal kapcsolatban a mezőgazdasági muzeumban gyógynövény-kiállítás volt.

PIAC.

Országosvásárok.

Október hó 1-én. Buziás, Nagysajó, Oláhlaposbánya, Paulis, Rézbányaváros. — 2-én. Billéd, Gyorok, Moravica, Nagylak, Varsány. — 3-án. Alsójár, Bözöd, Dragomirfalva, Nagysink, Szászváros. — 4-én. Borsa (Kolozs), Bozovics, Felsőbánya, Huszt, Kaál, Kőröspatak, Marosludas, Nyárádszereda, Székelyudvarhely, Széplak, Técső, Temeskutas, Várboksán. — 5-én. Ákosfalva, Oláhtoplica, Vadász. — 7-én. Berzászka, Gerend, Nagybacon, Szabéd, Szelistye, Vaskóh, Zabola. — 8-án. Verespatak, Vermes. — 9-én. Borosjenő, Havasmező, Selérd, Stájerlak. — 10-én. Csikszentdomokos, Kóhalom, Nagysármás, Torockó. — 11-én. Alparét, Alsóárpás, Bürkös, Felsőszálláspatak, Kraszna, Szinervár-alja, Zsibó. — 12-én. Máramarossziget, Marosillye. — 13-án. Mikesszáza, Sepsiszentgyörgy, Szászdálya, Turterebes. — 14-én. Marospetres. — 15-én. Briu-Mare, Buttyin (Temes), Csátád, Dicsőszentmárton, Kiszető, Lövete, Óbesenyő, Pankóta, Parajd, Petrozsény, Szinye, Ujfalu, Ujszékely, Nagyselyk. — 16-án. Báránykut Csikkarcfalva, Erked, Halmágy, Lugos, Mehádia, Ujpecs, Nagyenyed, Nagylonda, Szemlak.

Románia tengerit importál. Alig néhány hete, hogy a földművelésügyi miniszterium egy terméseredményt tett közzé, amely szerint az ideai tengeri export feleslege 50,000 vagonra tehető. Ma pedig a tengeri inség enyhítése céljából a szabad tengeri behozatal kérdésével foglalkozik a minisztertanács. A behozatalt egy külön kereskedelmi társaság bonyolítaná le a terv szerint.

Uzsora folyik a kukoricával. Az inséges kukoricatermés kilátások kapcsán a spekuláció fölhajtotta a kukorica árát, amelynek eredményeképpen a kereskedelemügyi miniszter rendeletet intézett a kereskedelmi és iparkamarákhoz, amelyben szigorúan utasítja őket, hogy a kukoricával üzérkedő kereskedőket állandóan figyeljék és tapasztalataikról tegyenek jelentést az üzérkedők megbüntetésére céljából.

Aradi terményárak: Buza 700, árpa 700—720, zab 600—620, ótengeri 900, csekély hozatal mellett új tengeri volt a mai piacon 800 leies árban.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lel vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számítatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lel.

Képesített fiatal, nős, kertész, disz, konyha és gyümölcs kertészeti állást keres mielőbbi belépésre Ajánlatot a kiadóhivatal továbbít. 170

Vennék circa 200 drb. prima tenyész-anyajuhot Sigmund Ákos, Hida. 174

Kereack 22 soros vetőgépet műtrágya szoróval: Nagy Dénes földbirtokos, Turda. 176

100 drb. szép 2 és 3 éves racka (magyar) juh 5 drb. kossal és 30 drb. idei jerke bárányal eladó. Megtekinthető és értekezhetni Cuceu, jud. Salaj, Zsibó mellett 6 kilométer, Tüzes Bálint. 177

Ezzel a szabadalmazott

„RÓZSA”

széna- és gabona gereblyével egy serdülő fiu vagy leány annyit végez fáradtság nélkül, mint 10—12 munkás közönséges gereblyével. Acélkerekekre van szerelve, 26 acélfoga van, munkaszélessége 150 cm. — Kérjen levelezőlapon még ma ismertetőt és árajánlatot:

„Saturnus” Kereskedelmi Vállalat
Sfatul-Gheorghe-Sepsiszentgyörgy
(jud. Treiscaune-Háromszék megye) 163
Egyedüli árusító Románia részére.

Minden modern gazdaságban a

SUPERFOSZFÁT-MŰTRÁGYA

nélkülözhetetlen. 150 kgr. kiszórásával holdanként 200—300 kgr. terméstartalom érhető el. 168

MÉSZNITROGÉN

egyidejű alkalmazásával a hozam még fokozható.

„PHÖNIX”

Soc. Anon. Română pentru Industria Chimică
Bucuresti I., Calea Victoriei 29.

Eladó

őszi gabona vetőmagvak.

Dr. Konopi-féle 3. és 37. sz. nemesített buza vetőmag,
Sámánfa-féle B. Z. 7. sz. nemesített buza vetőmag, első utántermések.
Székács-féle 266. sz. meghonosodott, jól bevált nemesített buza vetőmag.

Cim: Szász István Cluj-Kolozsvár,
Str. Vacarescu (v. Vörösmarthu-u.) 1. sz. 171

Allamilag ellenőrzött, magas titerű

„PATRIA”

Sertéspestis elleni szérum
kapható: 157

Bucurestiben a Pasteur intézetnél,
Spl. Dr. Davila.
Timisoaran Kun „Madonna” gyógytárában,
Str. Alba Iulia No. 4.

Szakképviselőnk: Dr. met. vet. Mihail Veida
Bucuresti, Strada Albisoara 16.
aki bármily szakügyben felvilágosítással szolgál.

A leghatásosabb, legbiztosabb, legolcsóbb
a több éves hatású, 16—18% foszforsavtartalmu, természetes

trágyaanyag

A „TRANSYLVANIA-GUANO-FOSZFÁT”

Ára métermázsánként 192—216 Lei. Zsákok beszerzési áron. Szállítja
a „Cioclovina” Soc. in Comand. PUI (Judetul Hunedoara)

Rendeléseket az őszi időnyrá már most kérünk, mert ősszel, a szükség pillanatában, az összehalmozódó rendeléseknek esetleg nem tudnánk kellő időben eleget tenni.

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nál biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozditja elő.

Odvosi 3. számú vöröskalászu őszi buza

legujabb
kitenyésztesü eredeti vetőmagja megrendelhető kis és nagy tételekben a nemesítő, dr. Konopi Kálmán gazdaságában. Odvos, u. p. Conop, Arad megye. Szállíthat ezenkívül a gazdaság kipróbálására következő új fajtáiból: 37. sz. keresztezett, nagyszemű, 5 mázsás tételkig, 54. sz. fehérrakászu korai, 100. sz. vöröskalászu és 103. sz. fehérrakászu középkorai, utóbbi fajtákból csak 80 kilós tételekben. 162

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon.

SAJÁT TÖKÉI: 85 MILLIÓ LEJ.

Affiliált intézetei: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár Rt. Szászregényben, Népbank Rt. Bánffyújváron és Szamosújvári Hitelbank Részv.-Társ Szamosújváron. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizabély. — Betéteket elfogad. Áruaktár a vasut mellett. 3805

Vetőgépet

minden talajviszonyhoz, minden nagyságban

műtrágyaszorót
száraz és nedves műtrágyaféléhez szállítunk sziveskedjék árajánlatot kérni

„SATURNUS” Kereskedelmi Vállalat
Sepsiszentgyörgy—Sft. Gheorghe

Az E. G. E. mezőgazdasági kiállításán aranyéremmel kitüntetve.

Mezőgazdák és kertészek figyelmében!

Ha olcsó és megbízható 1-ső rendű, fajtiszta, betegségmentes

Gyümölcsfa és szőlőoltványokat, legujabb fajú rózsafákat

és mindenféle vadcsemetéket óhajtanak vásárolni, akkor teljes bizalommal forduljanak hozzánk és kérjenek árjegyzéket:

„TRITEANU” Gyümölcsfaiskola és Szőlőoltványtelepe
Războeni-Getate (Székelyföldvár) a kocsárd állomás mellett.
Jud. Turda.